Влада — Радам!

Голос України

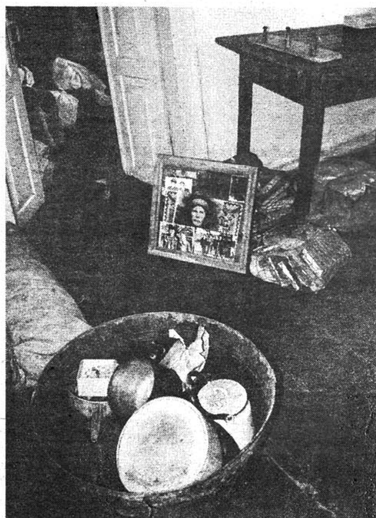
Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 76 ◆ П'ятниця, 19 квітня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

Отча хата. Дві берези, посаджені батьком після повернення з Великої Вітчизняної війни. Щемне курликання журавлів, які п'яту весну зустрічають на радіаційних болотах. І раптом крик з гурту людей, обпалених громами Чорнобиля: «Боже! Невже «чорні воронки» повертаються?» А з гурту: «Та ні, тітко, то машини — вас переселятимуть». Три «Камази». Три шофери-перевізчики з царства поглумленої — на поки що чисту землю. Вони перевозили села Ноздрищі, Малі Кліщі з Народицького району Житомирщини...

Сотні, тисячі людей розвезли по світу. На чужину, в дороговизну, в проблеми. А тут? Ліс на віки. Села — бранці зони...

Фото Олександра ГЛЯДЄЛОВА.

(Продовження на 9-й стор.)

ВЧОРА в Києві розпочали свою роботу секції республіканської науково-практичної конференції на тему «Концепція і принципи нової Конституції Української РСР». Вчені — спеціалісти з питань держави і права, представники вузів та академічних наукових закладів республіки, — народні депутати України грунтовно обговорили ряд проблем, що виникають у ході розробки концепції Основного Закону. Саме з метою їх поглибленого вивчення та ефективного обміну думками секції працювали з такої проблематики: «Суспільний устрій і державний суверенітет у новій Конституції Української РСР», «Права людини і громадянина, їх конституційне закріплення і гарантування», «Конституційне регулювання економічних відносин в Українській РСР», «Закріплення принципу поділу влад. Організація законодавчої й виконавчої влад», «Судова влада і конституційний механізм забезпечення законності в Українській РСР», «Конституційне регулювання місцевого самоврядування», «Конституційне регулювання міжнародної правосуб'єктності Української РСР».

Учасники науково-практичної конференції заслухали доповіді та наукові повідомлення, провели плідні дискусії.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада Української РСР

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий корсіткою — 446-60-22

ВІДДІЛИ:
парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-88-28,
економіки — 441-88-07,
аграрний — 441-86-18,
міжнародний — 446-91-20,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-69,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,
історії України — 441-88-62,
військових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Тираж 166.300.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок на 8 сторінках, у середу, четвер, п'ятницю та суботу — на 16 сторінках.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

УКРАЇНА МАЄ ШАНС

Як уже повідомляла наша газета, відбулася зустріч Голови Верховної Ради Української РСР Л. Кравчука з угорськими парламентаріями.

На початку бесіди Л. Кравчук поінформував шановних гостей про кроки, зроблені Україною, до реального суверенітету, складне економічне й політичне становище. Голова Верховної Ради повідомив, що керівництво республіки прагне розв'язувати проблеми страйкуючих за «круглим столом», через взаєморозуміння, а Прем'єр-міністр В. Фокін найближчим часом має запропонувати парламентові антикризову програму.

Керівник угорської делегації, голова Комісії у зовнішніх справах Державних Зборів Угорської Республіки Д. Хорн передав Л. Кравчукові щирі вітання від президента Угорщини. Говорячи про проблеми економічних відносин між Україною і Угорщиною, Д. Хорн підкреслив, що вони залежатимуть від фінансових можливостей сторін, а також самостійності українських підприємств. Д. Хорн розповів про проведення в Будапешті світової виставки, наголосивши, що «Україні вигідно було б брати участь у ній як незалежній державі». Обговорюючи політичну ситуацію на Україні, Л. Кравчук сказав: «В історії не часто буває шанс здобути суверенітет. Я вважаю, що у нас такий шанс є».

Під час бесіди були присутні заступник голови Комісії Верховної Ради у зовнішніх справах Б. Горинь, міністр закордонних справ УРСР А. Зленко, з угорської сторони — віце-голови Комісії у зовнішніх справах Державних Зборів Угорської Республіки Д. Чоті, І. Хегедюш, члени Комісії в зовнішніх справах Ш. Корчеї, М. Вашерхейї, М. Коченда. Гостей супроводжував Генеральний консул Угорської Республіки в Києві А. Палді.

Тарас ПЕТРІВ,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

Парламентська хроніка

СКУПИЙ ПЛАТИТЬ ДВІЧІ

Вечірнє засідання 17 квітня

Ми поступово приходимо до усвідомлення того, що широка політизація і політична культура — поняття далеко не адекватні. Як, до речі, приналежність у дитинстві до селянської сім'ї не може гарантувати грунтовних знань з проблем сільського господарства. Про останнє, як і про наші знання в медицині, мовлено вже чимало. Та є ще одна галузь, у якій всі, кому тільки не лінькі, прагнуть проявити свою безапеляційну компетентність. Мається на увазі загальноосвітня школа. Про вищі та середні спеціальні навчальні заклади не згадую, оскільки далеко не всі мають уявлення про їх роботу. А от у школі вчилися всі. Тож коли заходить мова про навчання чи про сьогоднішніх учителів та учнів, кожен — від учорашнього десятикласника-двієчника до сивочубого дядька з сизим носом — вважає за обов'язок поділитися своїми «педагогічними роздумами». Дарма, що знання ті школярського рівня, а самі розумування, як правило, розпочинаються так:

— А от коли я вчився...

На жаль, спогадами про своє «босоноге дитинство» інколи «хворіють» й окремі депутати. Але, на щастя, обійшлося без цього, коли на вечірньому засіданні вони приступили до обговорення проекту Закону Української РСР «Про освіту». І хоча бажаючих узяти участь в обговоренні проекту, як засвідчило електронне табло, було кілька десятків, з парламентської трибуни виступали в основному професіонали. Тобто ті, хто в своїй практичній роботі не раз і не два стикався з наболілими освітянськими проблемами. А що вони справді такі, ні в кого, напевно, не виникне сумнівів. Адже, починаючи з ленінського: «Народний учитель повинен у нас бути поставлений на таку висоту, на якій він ніколи не стояв і не стоїть і не може стояти в буржуазному суспільстві...» — і закінчуючи Основними напрямами реформи загальноосвітньої школи — все ми встигли поховати й перетворити на словесний пил. Підтвердженням цього може служити й уривок листа, процитований у своєму виступі перед депутатами міністром народної освіти УРСР І. Зязюном. У листі педагогічний колектив однієї з шкіл-інтернатів Черкаської області, аргументуючи необхідність якнайшвидшого прийняття Закону про освіту, зокрема пише:

— Ми з тривогою сприймаємо те невиправдане затишшя, яке склалося сьогодні в народній освіті і навколо неї. Не можемо спокійно чекати, доки на нашу голову знову зваляться необдумані, невивірені на практиці, постанови і методичні вказівки зверху... Сьогодні вчитель і народна освіта доведені до катастрофічного стану. Цим ми не розкриваємо державної таємниці. Але далеко не всі це розуміють. Залишковий принцип асигнування школи призвів її до інтелектуального, матеріального і духовного зубожіння. Примітивна казарма, в якій дитина виснджує з ранку до вечора, вселяє в її душу пустку, черствість і не формує ніяких естетичних смаків...

Справедливість цих слів підтвердив у своєму виступі і народний депутат А. Зінченко, котрий для порівняння навів цифри, які свідчать, що СРСР витрачає на освіту лише 0,6 відсотка національного доходу проти чотирьох у США. А саме таке ставлення, як підкреслювали інші промовці, призвело до того, що з першої п'ятірки на початку сімдесятих років ми перемістилися нині на 60-те місце в світі щодо фінансування освіти.

Чітко і лаконічно сформулював вимоги щодо підвищення рівня інтелектуалізації нашого суспільства народний депутат Г. Ходоровський. На його думку, навіть найкращі, найпрогресивніші закони нічого не змінять, якщо освіта не буде належним чином пристосована до поступального прогресивного розвитку держави. А для цього необхідні хоча б три основні передумови: належна матеріально - технічна база, кадри і свобода вибору методик і методологій в освітянській виховній роботі.

Чимало у виступах відведено місця й матеріальному становищу педагогів, необхідності приведення їх середньої заробітної плати у відповідність з оплатою працівників промисловості, соціальному захисту вчителя.

Як і на кожному засіданні, не обійшлося без запитань щодо вартості запровадження закону в життя. І. Юхновський назвав цифру — 1 мільярд 110 мільйонів карбованців. Тобто 10 процентів валового національного прибутку України. Словом, на практиці підтверджується народна мудрість про те, що скупий платить двічі. Адже ця сума була б значно меншою, якби за останні тридцять років фінансування освіти не зменшилось до горезвісного 0,6 відсотка.

Словом, обговорення проходило цілком мирно, в конструктивному руслі. Доти, доки не розпочалася розмова про деполітизацію школи. Зупиняюсь на цьому більш детально, бо, на мою думку, депутати в цьому конкретному випадку не завжди усвідомлюють, про що ведуть мову. Адже для деполітизації школи її необхідно повністю ізолювати від батьків і вчителів, вилучити з навчальних програм усі гуманітарні предмети, а замість педагогів повинні працювати роботи. Але в цьому випадку ми й одержимо не живих людей, а копії машин. Можливо, депутати мали на увазі департизацію та деідеологізацію. Але ж це вже, як кажуть, зовсім з іншої опери.

Та дискусія, на щастя, не встигши розгорітися, згасла. Напевно, вплинуло наближення закінчення робочого дня сесії. Тому без будь-яких ускладнень проект Закону «Про освіту» в першому читанні був схвалений більшістю голосів.

Василь ТУГЛУК,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

ПОСТАНОВА
ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР

Про визнання учасниками підпільно-партизанської боротьби громадян Української РСР, які брали участь у антифашистському підпіллі і партизанському русі в 1941—1945 рр. на території країн Європи

У зв'язку з тим, що до Верховної Ради УРСР, інших радянських органів звертається багато радянських громадян, які брали активну участь у підпільно-партизанській боротьбі з німецько-фашистськими загарбниками на території країн Європи, у питанні визнання їх учасниками Великої Вітчизняної війни 1941—1945 рр., Президія Верховної Ради Української РСР **постановляє:**

Дозволити Комісії у справах колишніх партизанів при Президії Верховної Ради Української РСР визнавати учасниками підпільно-партизанської боротьби в роки Великої Вітчизняної війни громадян Української РСР, які в 1941—1945 рр. брали активну участь в антифашистському підпіллі, партизанських загонах та в формуваннях Європейського опору на території країн Європи, на підставі архівних та інших підтверджуючих документів, а в разі їх відсутності — письмових належно засвідчених підтверджень трьох учасників Опору, партизанів або підпільників, які мають про це документи і знають заявника по спільній боротьбі. Видавати цій категорії громадян партизанські квитки.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК

Договір про Союз: точка зору

ПРОПОНУЮ ПРОЕКТ ВІДХИЛИТИ

9 березня 1991 року газета «Известия» обнародувала проект договору про Союз Суверенних Республік. Цей проект запропоновано центром, і саме про нього вважаю за необхідне висловити свою думку.

Процес дезинтеграції величезного СРСР зумовлений суперечністю між колосальними масштабами матеріального виробництва і неможливістю забезпечити ефективне керівництво ним з одного центру. Раціоналізація організаційних форм людського співжиття — постійна історична закономірність і вона вимагає ліквідації імперських надбудовних структур і переведення управління на щабель нижче — з союзного центру до республік. Представлений центром проект Союзного договору є спробою зупинити історичний прогрес і продовжити своє існування.

Автори згадуваного проекту пропонують зберегти за центром союзне громадянство, союзну Конституцію, збройні сили, фінансову систему, захист кордонів, загальний ринок, союзний суд, прокуратуру, арбітраж, союзну символіку, державну російську мову та багато чого іншого, так добре відомого нам з попередніх десятиріч.

Починається проект словами: «Суверенні держави — учасники договору...». Це не відповідає подальшому тексту. Суверенна держава — це така держава, яка має незалежну внутрішню і зовнішню політику, свої збройні сили, свою фінансову систему з власною грошовою одиницею та незалежні правоохоронні органи. Автори проекту пропонують усе це передати центру.

З назви проекту можна зрозуміти так, що мова йде про створення конфедерації, але за текстом пропонується федерація. Реально автори проекту пропонують не союз рівноправних суб'єктів міжнародного права, а єдину державу з певним обсягом прав для республік. Яким буде цей обсяг, ми можемо здогадуватися із запропонованого тексту проекту договору.

Проект Союзного договору суперечить ідеї Декларації про державний суверенітет України і тим законам УРСР, що їх ухвалила Верховна Рада УРСР на втілення Декларації в життя.

Позаяк концепція запропонованого проекту полягає у створенні **надреспубліканської** структури, а ідея Декларації про державний суверенітет України допускає участь України у створенні **міжреспубліканської** структури, то згаданий проект не може бути прийнятий за основу при розробці міжреспубліканського Союзного договору і таким чином має бути відхилений.

У постанові Верховної Ради УРСР від 17 жовтня 1990 року «Про розгляд вимог студентів, які проводять голодування в місті Києві з 2 жовтня 1990 року» сказано:

«Згідно зі Зверненням Президії Верховної Ради УРСР, схваленим Верховною Радою УРСР 15 жовтня 1990 року, спрямувати всі зусилля Верховної Ради УРСР на стабілізацію політичної і економічної ситуації в республіці, на побудову правової суверенної Української держави, прийняття нової Конституції республіки і, поки цього не досягнуто, укладення Союзного договору вважати передчасним» (п. 4 постанови).

Ще не збудовано правової суверенної Української держави, ще не ухвалено нової Конституції суверенної республіки, а тому підготовчу роботу по укладенню Союзного договору слід вважати порушенням пункту 4 згаданої постанови Верховної Ради УРСР і припинити її, зосередивши зусилля на виконанні цієї постанови.

Щоб бути суб'єктом міжнародного права, Україні спочатку необхідно стати незалежною республікою. У прискоренні цього і полягає, на мою думку, завдання депутатів Верховної Ради УРСР.

Левко ЛУК'ЯНЕНКО, народний депутат Української РСР.

Парламентська хроніка

УРЯД ЗМІНЮЄ «МУНДИР»

Ранкове засідання 18 квітня

Після двадцятихвилинної розминки «зал — президія», сесія заслухала промову Голови Ради Міністрів Української РСР В. Фокіна «Про структуру державного управління в Українській РСР» та його відповіді на запитання депутатів.

Суть виступу прем'єра в словах: **«Уряд республіки повинен мати всі можливості для повної реалізації державного суверенітету України і формування, по суті, нової ринкової економіки. Це означає, що вища виконавча влада повноважна самостійно, без вказівок з центру, вирішувати на території України будь-які питання в усіх сферах життя суспільства й управління народним господарством.** Вищий державний орган виконавчої влади, як і його структури, повинен забезпечити управління найважливішими економічними й соціальними процесами суспільного розвитку, а не безпосередньо керівництво підприємствами».

Тобто принципово змінюється сам характер вищої республіканської виконавчої влади: вона знімає адміністративно-командний «мундир» багатогалузевого керівника і перетворюється на республіканського координатора і регулятора всіх народногосподарських процесів на Україні. Для цього й запропонував В. Фокін реорганізувати Раду Міністрів у Кабінет міністрів, якому має бути притаманний виключно функціональний характер виконавчої влади: не командувати, а регулювати, усунути навіть потенціальну можливість протидії старих структур процесам роздержавлення й демонополізації власності, приватизації, розвитку підприємництва, здорової конкуренції і становлення різноманітних ринкових форм господарювання. «Необхідно перебороти ненажерливість відомств» — заявив Голова Ради Міністрів.

Сформулював він і чотири головні принципи нової структури уряду. По-перше, це адекватність суверенітету України ринковим відносинам. По-друге, забезпечення функціональності нових утворень не тільки під час переходу до ринку, а й після утвердження нових форм господарювання. По-третє, стійкість і стабільність нового Кабінету міністрів, які гарантували б від кардинальних змін його склад і положення Конституції УРСР у разі виникнення в перспективі нових органів державного управління. І по-четверте, це еластичність нової структури, яка не тільки дозволяє, а й передбачає створення неурядових господарських структур — асоціацій, концернів, консорціумів та інших об'єднань економічно незалежних підприємств. «Ми повинні виключити можливість заміни «диктату Москви» «диктатом Києва», — сказав В. Фокін.

Очолювати Кабінет міністрів України буде прем'єр-міністр, який матиме при собі двох віце-прем'єрів, серед них одного першого. На відміну від нинішніх заступників Голови Ради Міністрів, віце-прем'єри не відповідатимуть за окремі групи питань чи роботу певних галузей, а здійснюватимуть оперативне керівництво всіма справами.

Звільненими від «галузевих мундирів» і підвідомчих структур будуть і вісім державних міністрів УРСР. Їхня діяльність теж матиме виключно проблемно-функціональний характер і має забезпечити комплексне розв'язання проблем народного господарства, незалежно від того, до компетенції якого міністерства належить те чи інше питання. Курируватимуть державні міністри УРСР усі функціональні напрями діяльності: економіку, питання продовольства, гуманітарну політику, питання власності і підприємництва, промисловості, інвестиційну політику, оборонний комплекс і конверсію, національну безпеку і надзвичайні ситуації.

Регулюватиме розвиток народного господарства республіки 21 міністерство, умовно поділені на чотири функціональні блоки: економічний, виробничий, соціально-культурний, загальнофункціональний. Галузеві органи управління перетворюються на державні комітети (їх 23), які не тільки координуватимуть діяльність галузі, а й на етапі переходу до ринку реалізовуватимуть функції управління.

Для наукового обгрунтування діяльності Кабінету, визначення економічної стратегії, узгодження дій структурних підрозділів при уряді пропонується створити державні ради з питань економічної політики і державної науково-технічної політики. Апаратом Кабінету міністрів керуватиме Державний секретар.

Зупинився В. Фокін і на процедурному питанні, попросивши народних депутатів затверджувати лише структуру і персональний склад Кабінету, а формування решти структур і призначення службових осіб залишити в його компетенції.

Володимир СКАЧКО, парламентський кореспондент «Голосу України».

УКАЗ
ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР
ПРО ВІДЗНАЧЕННЯ ВИНАХІДНИКІВ І РАЦІОНАЛІЗАТОРІВ ДЕРЖАВНИМИ НАГОРОДАМИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР

За заслуги у винахідницькій і раціоналізаторській діяльності щодо вдосконалення техніки і технології виробництва присвоїти почесні звання:

«ЗАСЛУЖЕНИЙ ВИНАХІДНИК УКРАЇНСЬКОЇ РСР»

Власову Якову Яковичу — інженеру-конструктору дизелебудівного заводу імені С. М. Кірова, Запорізька область.

Голіку Георгію Андрійовичу — провідному інженеру-технологу дослідного виробництва Інституту органічної хімії Академії наук Української РСР, м. Київ.

Голубчику Володимиру Яковичу — начальнику сектора Спеціального конструкторського бюро математичних машин і систем Інституту кібернетики імені В. М. Глушкова Академії наук УРСР, м. Київ.

Кононовичу Віктору Яковичу — начальнику сектора конструкторського бюро запорізького виробничого об'єднання «Іскра».

Курбатову Геннадію Сергійовичу — завідуючому сектором Всесоюзного науково-дослідного, проектно-конструкторського і технологічного інституту трансформаторобудування, Запорізька область.

Осейку Миколі Івановичу — головному науковому співробітнику науково-дослідного комплексу Київського технологічного інституту харчової промисловості.

Фіалкову Юрію Аркадійовичу — провідному науковому співробітнику Інституту органічної хімії Академії наук Української РСР, м. Київ.

Чорному Анатолію Дмитровичу — провідному інженеру-конструктору Дніпровського науково-дослідного інституту технології машинобудування, Дніпропетровська область.

«ЗАСЛУЖЕНИЙ РАЦІОНАЛІЗАТОР УКРАЇНСЬКОЇ РСР»

Бульбі Віталію Івановичу — начальнику збагачувальної фабрики № 2 Північного гірничо-збагачувального комбінату імені Комсомолу України, Дніпропетровська область.

Вергілесу Юрію Трохимовичу — електромонтеру Житомирського міського виробничо-технічного вузла електрозв'язку.

Гацурі Ярославу Тимофійовичу — генеральному директору Миколаївського державного виробничого об'єднання з виробничого і матеріально-технічного забезпечення агропромислового комплексу області.

Снісарю Юрію Григоровичу — бригадиру слюсарів-монтажників виробничого об'єднання «Севастопольський морський завод імені С. Орджонікідзе», Кримська АРСР.

Хомі Михайлу Івановичу — інженеру-технологу цеху виробничого об'єднання «Тернопільський комбайновий завод імені XXV з'їзду КПРС».

Хоміну Ігорю Богдановичу — інженеру-технологу заводу «Позитрон», Івано-Франківська область.

Щербакову Віктору Григоровичу — майстру цеху виробничого об'єднання «Севастопольський морський завод імені С. Орджонікідзе», Кримська АРСР.

Голова Верховної Ради Української РСР Л. КРАВЧУК

м. Київ.
17 квітня 1991 року.

Повертаючись до надрукованого

ПІДТРИМКА ЗА ПІДТРИМКУ

У публікації «Уряд республіки знаходить підтримку» («Голос України» за 16 квітня 1991 року) з посиланням на члена робочої групи по контролю за виконанням шахтарських постанов 608 та 717 союзного й республіканського урядів на виробничому об'єднанні «Луганськвугілля» О. Батуру говорилося, що гірники України готові підтримати уряд республіки й припинити страйки, такі руйнівні для української економіки.

Шахтарі, які прибули 16 квітня цього року до Києва на переговори з урядом В. Фокіна, не заперечували інформацію. Але сказали, що припинення страйків можливе тільки за однієї умови — виконання урядом України всіх вимог страйкуючих.

Головну причину такої позиції гірників пояснив на сесії їх депутат О. Чародєєв: шахтарі-страйкарі нікому не вірять.

Про це ж говорив мені й заступник голови страйккому ВО «Первомайськвугілля», що вже більше 40 діб не виходить зі страйку, Володимир Гаврилов:

— Після підписання протоколів 1989 року із союзним урядом і тривалих переговорів з новоствореною державною комісією ми зрозуміли, що нічого не вирішується, і звернулися до уряду України. Чому ми це зробили? Тому, що під московськими протоколами стоїть підпис і колишнього глави українського уряду В. Масола. А в січні цього року директори шахт Донбасу заявили, що вони припинять відвантаження вугілля, бо нічим платити шахтарям. Оскільки насувався ринок, а середня зарплата шахтаря становила 400 карбованців, ми звернулися до уряду В. Фокіна з проханням підвищити наші стартові можливості. Тобто підняти зарплату. Фокін сказав, що вугільна промисловість неперспективна, треба закривати 23 шахти, тому домовленості не вийшло, хоча ми й отримали 12 мільярдів карбованців компенсації. Але ці гострі шахтарських проблем не вирішили, бо ми й надалі залишилися, незважаючи на те, що вугільну промисловість передали в компетенцію України, під керівництвом центру і гроші залишаються там. Гірники зрозуміли: без справжнього суверенітету України нам з такого становища не вийти. Суверенітет України — це наша головна політична вимога. Тільки за умови її виконання можливе вирішення й економічних вимог. Націоналізуючи союзні підприємства, Україна залишить гроші в себе й зможе ними розпоряджатися на своє благо. А з економічних вимог ми просимо визначити механізм індексації доходів, який всім на Україні потрібні, і скасування заборгованості, що виникла під час страйків. Оскільки Фокін 26 січня цього року взяв на себе відповідальність за виконання 608-ї постанови, а суд не визнав наші страйки незаконними, то збитки від них має відшкодувати винний. А саме уряд, який не виконав своїх зобов'язань. Поки що в цьому на переговорах у Києві нам відмовлено. Пообіцяли лише позики на відновлення шахт, на покриття збитків суміжних підприємств.

— А постанова Луганської координаційної ради по контролю за виконанням 608-ї та 717-ї постанов про допомогу страйкуючим ВО «Первомайськвугілля» від 11 квітня цього року вирішить проблеми вашого об'єднання?

— Ні. Відрахування з підприємств, що, можливо, будуть, підуть лише на задоволення потреб сімей, які потребують негайної допомоги. А у ВО «Первомайськвугілля» є ще багатомільйонна страйкова заборгованість. Ми теж вимагаємо її скасувати. Гірники інших шахт Донбасу, страйккоми нас підтримують, і ми боротимемося до кінця.

Отже, остаточне слово за комісією парламенту, створеною 16 квітня для переговорів із страйкарями.

Володимир СКАНЯ.

Знай наших!

СТУДЕНТСЬКИЙ БІЗНЕС

З 1 квітня всі відвідувачі кав'ярні жовтого корпусу Київського державного університету ознайомлюються з оголошенням (подається мовою оригіналу): «Уважаемые! В связи с ухудшением поставкой посуды и ее удорожанием выдаем чашки с кофе в залоговой стоимостью 3 рубля. Администрация». І внизу, певно, для більшої солідності — печатка.

Якщо повернете чашку, то три карбованці ваші. А якщо забудете?.. Та студенти, у яких вічно «фінансові труднощі», знайшлися і в цій ситуації. Вони почали здавати домашні чашки...

Юрій САЙ,
студент.

Зверніть увагу

РІКА — НЕ КОРДОН

З ініціативи Чернівецького облвиконкому, Спілки економістів України та місцевого університету відбулася всесоюзна науково - практична конференція «Формування механізму вільної економічної зони в умовах ринкових відносин». Обговорювались проблеми таких зон у регіонах, чимало говорилося й про Буковину. Край має для цього сприятливі умови— географічні, економічні, історичні. Ділові кола США, Канади, Австрії, Німеччини, Ізраїлю, Румунії сьогодні готові до співпраці при гарантіях на вклади їхніх капіталів.

Разом з тим, додаткові клопоти ляжуть на обласну Раду — маркетингові дослідження, розгляд пропозицій закордонних партнерів, створення інфраструктури, координація банківських, митних, податкових служб тощо. Отже, Прут — не лише прикордонна ріка.

Михайло ВАСИЛАШКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернівці.

ЗВЕРНЕННЯ
НАРОДНОЇ РАДИ ДО НАРОДУ УКРАЇНИ, ДО СТРАЙКОВИХ КОМІТЕТІВ, ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ І РУХІВ

На Україні склалася надзвичайно складна ситуація, що загрожує соціальним вибухом. Все це є наслідком ігнорування московським центром інтересів народів республік, їх прагнення до економічного та політичного суверенітету, результатом протидії втіленню в життя вже прийнятих прогресивних законів і рішень з боку місцевих бюрократів різних рівнів, переважна більшість з яких належить до правлячої Комуністичної партії.

Народна Рада підтримує політичні і економічні вимоги страйкуючих колективів, вважаючи, що найважливішими і найнагальнішими з них є такі:

1. Надання Верховною Радою УРСР сили конституційного Закону «Декларації про державний суверенітет України» і на цій основі термінове прийняття на себе Верховною Радою УРСР і Радою Міністрів УРСР всієї повноти законодавчої і виконавчої влади на території України.

2. Передача всієї союзної власності на території України у власність народу України, прийняття рішення про впровадження власної грошової одиниці.

3. Департизація підприємств, установ, органів державної влади і освіти, правоохоронних органів, радіо і телебачення.

4. Скликання «Круглого столу України» за участю страйккомів, органів влади, представників партій і рухів для розробки програми виходу з економічної, політичної та екологічної кризи і формування Уряду національної згоди.

5. Звільнення з-під арешту народного депутата С. Хмари.

НАРОДНА РАДА

Чорнобиль

ЗАСІДАННЯ ОРГКОМІТЕТУ

17 квітня в Києві відбулось засідання оргкомітету по підготовці і проведенню заходів у зв'язку з п'ятиріччям аварії на Чорнобильській АЕС. Його вів голова оргкомітету, перший заступник Голови Ради Міністрів УРСР К. І. Масик.

Учасники засідання обговорили хід підготовки до найважливіших заходів у зв'язку з річницею чорнобильської трагедії, які пройдуть 22—29 квітня. Серед них мітинг-реквієм у Палаці культури «Україна», телемарафон, міжнародна конференція «Єврочорнобиль-2», «круглі столи», прес-конференції, концерт рок-музики. Підкреслювалось: необхідно зробити все, щоб ця дата не стала приводом для розгорання політичних пристрастей, розбрату и конфронтації, а сприяла консолідації всіх сил для подолання наслідків катастрофи, недопущення її повторення.

У діловій, конструктивній розмові взяли участь заступник Голови Ради Міністрів УРСР С. В. Комісаренко, керівники міністерств і відомств, представники наукових і культурних установ, релігійні діячі.

КОМУНІСТИ — ДІТЯМ

Секретаріат ЦК Компартії України ухвалив рішення про виділення з партійного бюджету 4 млн. карбованців для допомоги дітям, що потерпіли від чорнобильської аварії. Ці кошти, в основі яких — членські внески комуністів республіки, підуть на перепрофілювання піонерського табору Мінбуду УРСР, що будувався в селищі Баришівка Київської області. Через певний час там розпочне свою роботу дитячий санаторій на 260 місць, за оснащенням та іншими умовами придатний для багатопрофільного лікування пацієнтів з потерпілих районів.

Постанова Секретаріату прийнята у відповідь на прохання виконкому Київської обласної Ради народних депутатів і є черговим кроком комуністів України, спрямованим на зменшення наслідків аварії. Нещодавно, зокрема, за рахунок коштів партії з Туреччини для дітей з радіаційно забруднених районів республіки важковаговий «Руслан» доставив 50 тонн лимонів. Всього ж, як уже повідомлялося, ЦК Компартії України виділив з партійної каси на ліквідацію наслідків чорнобильської біди 100 млн. карбованців.

Прес-центр ЦК Компартії України

ЧЕКІСТИ В ЗОНІ

На розширеному засіданні ради при начальнику УКДБ УРСР по Києву та області йшлося про соціальне та медичне забезпечення працівників, які брали участь у розслідуванні причин та ліквідації наслідків катастрофи на ЧАЕС. Там з 1986 року працює оперативний підрозділ УКДБ. Він вирішує питання, віднесені законом до компетенції держбезпеки. Всього після аварії у 30-кілометровій зоні працювало понад 300 співробітників управління. Декого звільнено в запас за станом здоров'я, а двох молодих офіцерів — Ю. Решетникова та В. Терещенка, на жаль, вже нема серед живих.

На засіданні виступили члени первинного осередку Союзу «Чорнобиль» (його очолює в УКДБ начальник Ленінського райвідділу майор В. Нечипоренко), керівники військово-медичної служби КДБ республіки, а також Поліського, Іванківського, Вишгородського районних та інших підрозділів управління. Було визначено конкретні заходи щодо поліпшення матеріально-побутових умов та медобслуговування чекістів-чорнобильців та їхніх сімей.

Прес-група УКДБ.
Київ.

Продиктовано в номер

ПАСИВНИЙ СТРАЙК

Більше 120 підприємств міста й області готові включитися в страйк. Оголошено готовність № 1. Та поки що підприємства працюють усюди.

Голова страйккому, слюсар виробничого об'єднання «Ватра» **С. Волошин** сказав:

— Колоніальна політика центру, нехтування ним елементарних прав людини підняли шахтарів. Ми повністю підтримуємо їхні вимоги — політичні й економічні. Та щоб не зашкодити молодому суверенітету республіки, утримуємося від страйку. Включимося тільки разом з усією Україною.

Такої ж думки і керівник тернопільського осередку Руху **В. Турецький:**

— Ми готові виступити за першою командою республіканського координаційного комітету. Поки перебуваємо в стані пасивного страйку: працюємо, але всі політичні й економічні вимоги підтримуємо.

Василь МИХАЙЛЕНКО.
Тернопіль.

ШАХТАРІ СТОЯТЬ, ЯК СТОЯЛИ

Донецьк. Триває безперервний мітинг на площі Рад. В об'єднанні «Донецьквугілля» працюють лише три вугільні підприємства. Днями зупинилися шахти «Південнодонбаська» № 3 та імені Скочинського. Не зменшується кількість страйкуючих колективів у сусідній Макіївці. Стоїть шахтарський Красноармійськ.

Страйкарі твердо переконані, що реальні економічні перетворення в країні неможливі без докорінних політичних змін.

А тим часом зростають збитки від страйку. Заборгованість по поставках вугілля та продуктів його переробки становить понад 220 мільйонів карбованців.

І все ж страйк триває. Шахтарі намагаються залучити на свій бік колективи інших галузей промисловості, у ряді випадків їм це вдається. Загальноміський страйк, до якого закликали тиждень тому, поки що не вийшов.

Юрій КАЛЬМІУС.

ОЗ

Розмови ... ційно-неспо... ких-от, нео... цього золо... кафедрою ... кого політе... наук, профе...

— Бори... раїнське ... вже у дво...

— Не л... й затвердж... ює. Є нага... створення ... золото», б... проектуват... видобуток,

— Де я... лоті комер...

— Н... ти крупні... пасни розві... карпаття, ... аж у Рум... но ряд пер... вищ. Друг... йон — у ... Дніпропетр... Останнім ... геологів пр... ні зеленок... звані за к... Середньог... ме у таки... австралійс... тайське зо... ровоградщ... спек...

— З гл... до нас ск... зоване під... ганами к...

БУ

Квітам... пощастило... Гвоздики, ... вол револ... перший ж... повсюдно ... ві. Як пр... цтва, як ... дружби н... квітникар... надійну с... тротуарів ... ходів (як... секрет бі... блем з к... Проблема... дить тих, ... товар пот... саме цієї

Скром... еві «Рок... перебудо... ність, од... лекогляд... рахунку. ... на Андр... вдові ... точкою. ... ер, майс... букет... лення, а ... зростаюч... пер «Ро...

...ЛКУ

...уряду В. Ма... ...цього року ... Донбасу ... припинять ...вугілля, бо ... шахтарям. ...ся ринок, а ... шахтаря ...карбованців, ... до уряду ... проханням ... старто... Тобто під... Фокін ска... ...льна про... ...ерспективна, ... 23 шахти, ...ості не ви... отримали ...карбованців ... ці гроші ...блем не ви... ... надалі за... ...жаючи на ... промисло-вість передали в компетенцію України, під керівництвом центру і гроші залишаються там. Гірники зрозуміли: без справжнього суверенітету України нам з такого становища не вийти. Суверенітет України — це наша головна політична вимога. Тільки за умови її виконання можливе вирішення й економічних вимог. Націоналізуючи союзні підприємства, Україна залишить гроші в себе й зможе ними розпоряджатися на своє благо. А з економічних вимог ми просимо визначити механізм індексації доходів, який всім на Україні потрібний, і скасування заборгованості, що виникла під час страйків. Оскільки Фокін 26 січня цього року взяв на себе відповідальність за виконання 608-ї постанови, а суд не визнав наші страйки незаконними, то збитки від них має відшкодувати винний. А саме уряд, який не виконав своїх зобов'язань. Поки що в цьому на переговорах у Києві нам відмовлено. Пообіцяли лише позики на відновлення шахт, на покриття збитків суміжних підприємств.

— А постанова Луганської координаційної ради по контролю за виконанням 608-ї та 717-ї постанов про допомогу страйкуючим ВО «Первомайськвугілля» від 11 квітня цього року вирішить проблеми вашого об'єднання?

— Ні. Відрахування з підприємств, що, можливо, будуть, підуть лише на задоволення потреб сімей, які потребують негайної допомоги. А у ВО «Первомайськвугілля» є ще і багатомільйонна страйкова заборгованість. Ми теж вимагаємо її скасувати. Гірники інших шахт Донбасу, страйккоми нас підтримують, і ми боротимемося до кінця.

Отже, остаточне слово за комісією парламенту, створеною 16 квітня для переговорів із страйкарями.

Володимир СКАНЯ.

ОЗОЛОТИМОСЯ?

Розмови останнього часу про українське золото є сенсаційно-несподіваними тільки для необізнаних. Щоправда, таких-от, необізнаних,— більшість. Але є серед нас і такі, хто цього золота чекав. Серед них — Б. ПАНОВ, завідуючий кафедрою «Розвідка родовищ корисних копалин» Донецького політехнічного інституту, доктор геолого-мінералогічних наук, професор, лауреат Державної премії УРСР.

— Борисе Семеновичу, українське золото знайдено вже у двох регіонах...

— Не лише знайдено. Запаси розвідано, підраховано й затверджено Держкомісією. Є нагальна необхідність створення організації «Укрзолото», бо вже завтра треба проектувати рудники, вести видобуток, збагачення.

— Де ж наші основні золоті комори?

— Н... перед назвати крупний золотий пояс Закарпаття, що простягнувся аж у Румунію. Тут розвідано ряд перспективних родовищ. Другий золотоносний район — у Кіровоградській та Дніпропетровській областях. Останнім часом увагу наших геологів привернули так звані зеленокам'яні пояси (названі за кольором сланців) Середнього Подніпров'я. Саме у таких поясах міститься австралійське, канадське, китайське золото. І ось на Кіровоградщині виявлено перспек... прояви з...

— З глибини віків дійшло до нас скіфське золото, заховане під донецькими курганами колишнього Дикого

Сенсація

поля. Якось мені трапилася книжка Я. Самойлова «Минералогия жильных рождений Нагольного кряжа» (1906 рік), де цілий розділ присвячено золоту...

— Розумію, до чого ви хилите. Відповім однозначно: золото на Донбасі є! Скіфи та інші народи, що колись тут жили, добували тільки золоті «вершки», а «корінці» залишили нам. Про наявність золота у Донецькому басейні свідчать наукові дослідження авторитетних мінералогів кінця минулого століття — О. Чернишова, Г. Романовського, П. Єремеєва. Ми продовжуємо пошук.

— І які ж результати?

— Багатообіцяючі. Пройшовши лиш 200 метрів свердловини в районі Нагольного кряжу, бурильники «Луганськгеології» виявили перспективність відкритого ярусу. Згідно з прогнозами нашої кафедри й за допомогою оригінальної технології, розробленої у Донецькому політехнічному інституті, відкрите й розвідується Бобриківське родовище. Гадаємо, Нагольний кряж не поступається іншим золотоносним районам республіки. Знайдено золотий порошок і в надрах Амвросіївського району. Недавно буровики тресту «Донбасгеологія» знайшли у свердловинах поблизу Єнакієва ваговий вміст золота.

— Отже, можна говорити про третій золотоносний район України — Донецький?

— Безумовно. Це один з найперспективніших регіонів не лише України. За 4—5 літ деякі донецькі шахтарі перекваліфікуються, стануть золотодобувачами.

— А як з технологією переробки і збагачення?

— За цим справа не стане. У зв'язку з конверсією частково чи повністю вивільняються потужності підприємств, що перероблятимуть руду на урановий концентрат. Крім того, вже маємо пересувні модулі для переробки й збагачення золотоносної руди.

— Отже — є національне золото України?

— Українське золото досі погано вивчене. Приміром, Казахстан обганяє нас у цій важливій державній справі. Але ж там традиції давніші. Та, як там не є, промислові золоті злитки у підвалах Держбанку України повинні з'явитися років через п'ять.

Розмову вів Юрій ДОЦЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».
Донецьк.

Цікаво зн...

ВІД... ЗА ВЛАС...

Впевнитис... діагноз — ра... ше, іноді не ... віть такі ме... нологічний, ... ультразвуко... гу медикам ... ласного онко... йшла могут... ЯМР - томо... кої фірми «... встановлено ... хівців з Фра... рії. Тепер у ... інші методи ... інформації, ... ЯМР-томогра... встановлять ... розміри зло... з тим, щоб ... спрямувати ... ядерної ене... від інших м... ки цей абсо... дить здоров'... нансували ... ностичного ... Лисичанськ... робного, С... гонобудівно... родонецького ... «Азот». З в... запасів.

Ю... головний ... ського об... диспансер...

...ЕННЯ ...НАРОДУ УКРАЇНИ, ...ОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ І РУХІВ

...важливіши... ...шими з них ... ...рховною Ра... ...Конституцій... «Декларації ... суверенітет ... основі тер... на себе ... УРСР і ... УРСР всієї ...вчої і вико... території ... ...сієї союзної ...иторії Укра... ...народу Ук... рішення ... власної...

3. Департизація підприємств, установ, органів державної влади і освіти, правоохоронних органів, радіо і телебачення.

4. Скликання «Круглого столу України» за участю страйккомів, органів влади, представників партій і рухів для розробки програми виходу з економічної, політичної та екологічної кризи і формування Уряду національної згоди.

5. Звільнення з-під арешту народного депутата С. Хмари.

НАРОДНА РАДА

...биль

...ОРГКОМІТЕТУ

...чорнобильсь... пройдуть ... Серед них ... у Палаці ...на», телема... ...на конфе... ...рнобиль-2», ... прес-конфе... ...рок-музики. ... необхідно ... ця дата не ... для розго... ... пристрас-тей, розбрату і конфронтації, а сприяла консолідації всіх сил для подолання наслідків катастрофи, недопущення її повторення.

У діловій, конструктивній розмові взяли участь заступник Голови Ради Міністрів УРСР С. В. Комісаренко, керівники міністерств і відомств, представники наукових і культурних установ, релігійні діячі.

...И — ДІТЯМ

...роботу дитя... на 260 місць, ... іншими ...ий для бага... ...ікування па... ...лих районів. ... Секретаріату ...овідь на про... Київської ...народних де... ...одним кроком ...ни, спрямо... ... наслід... ...одавно, зо-крема, за рахунок коштів партії з Туреччини для дітей з радіаційно забруднених районів республіки важковаговий «Руслан» доставив 50 тонн лимонів. Всього ж, як уже повідомлялося, ЦК Компартії України виділив з партійної каси на ліквідацію наслідків чорнобильської біди 100 млн. карбованців.

Прес-центр ЦК Компартії України

...В ЗОНІ

... працювало ...обітників уп... звільнено в ... здоров'я, а ... офіцерів — ... та В. Тере... ... вже нема ... ... виступили ... осередку ...биль» (його ...Б начальник ...відділу ма... ...реною), керівники військово-медичної служби КДБ республіки, а також Поліського, Іванківського, Вишгородського районних та інших підрозділів управління. Було визначено конкретні заходи щодо поліпшення матеріально-побутових умов та медобслуговування чекістів-чорнобильців та їхніх сімей.

Прес-група УКДБ.
Київ.

Продиктовано в номер

ПАСИВНИЙ СТРАЙК

Більше 120 підприємств міста й області готові включитися в страйк. Оголошено готовність № 1. Та поки що підприємства працюють усюди.

Голова страйккому, слюсар виробничого об'єднання «Ватра» **С. Волошин** сказав:

— Колоніальна політика центру, нехтування ним елементарних прав людини підняли шахтарів. Ми повністю підтримуємо їхні вимоги — політичні й економічні. Та щоб не зашкодити молодому суверенітету республіки, утримуємося від страйку. Включимося тільки разом з усією Україною.

Такої ж думки і керівник тернопільського осередку Руху **В. Турецький:**

— Ми готові виступити за першою командою республіканського координаційного комітету. Поки перебуваємо в стані пасивного страйку: працюємо, але всі політичні й економічні вимоги підтримуємо.

Василь МИХАЙЛЕНКО.
Тернопіль.

ШАХТАРІ СТОЯТЬ, ЯК СТОЯЛИ

Донецьк. Триває безперервний мітинг на площі Рад. В об'єднанні «Донецьквугілля» працюють лише три вугільні підприємства. Днями зупинилися шахти «Південнодонбаська» № 3 та імені Скочинського. Не зменшується кількість страйкуючих колективів у сусідній Макіївці. Стоїть шахтарський Красноармійськ.

Страйкарі твердо переконані, що реальні економічні перетворення в країні неможливі без докорінних політичних змін.

А тим часом зростають збитки від страйку. Заборгованість по поставках вугілля та продуктів його переробки становить понад 220 мільйонів карбованців.

І все ж страйк триває. Шахтарі намагаються залучити на свій бік колективи інших галузей промисловості, у ряді випадків їм це вдається. Загальноміський страйк, до якого закликали тиждень тому, поки що не вийшов.

Юрій КАЛЬМІУС.

БУКЕТИ — ПРЕЗИДЕНТАМ

Репортаж з конкурсу

Квітам, мабуть, найбільше пощастило за перебудови. Гвоздики, цей звабливий символ революційного запалу, в перший же рік перебудови повсюдно замайоріли в Києві. Як приклад підприємництва, як взірець нездоланної дружби народів. Закавказькі квітникарі зуміли протоптати надійну стежку до київських тротуарів та підземних переходів (як це їм вдається — секрет бізнесу). І тепер проблем з квітами у нас нема. Проблема ж ціни не обходить тих, кому цей ніжний товар потрібен до зарізу і саме цієї миті...

Скромніше починала в Києві «Роксолана» — теж у перебудовний період. Скромність, однак, не виключає далекоглядності й точного розрахунку. Невеличкий салон на Андріївському узвозі невдовзі став притягальною точкою. Тут красивий інтер'єр, майстерність аранжування букетів викликає захоплення, а сервіс дивує дедалі зростаючою культурою. І тепер «Роксолана» — це вже зовнішньоторговельне виробниче об'єднання, якому під силу не тільки високий клас обслуговування киян, а й упевнений діловий вихід на міжнародну арену. Успішне

співробітниц... з партнерам... нії, Голланд... утверджує а... мового знак... ність всесв... «Інтерфлора... ці київськи... квітів та рос... світу.

Тож свя... ...в-91», що т... Палаці кул... об'єднало р... за розмахом... організації ... хіба що з к... Втім, не див... краса. Крім ... номанітних ... тичних комп... начено найк... президентів.

Переможц... свята квітів ... Бутіна (Лен... Агоп (Киши... милін (Київ... ний призу «...

Для през... нані найкра... рини Йорда... — прем'єр-... Тосікі Кай... Ілзе Спанге... Михайлу Го... твір художн... коли Агопа... Джорджу Б... їдуть не са... зображення,... лені на міс... «Інтерфлори... виконали а...

На побаж... красний бук... (Мінськ) на... Кравчуку.

Свято за... творча фан... їх бажання... життя кращ... було нових ... зались діло... бувся широ... дом. Успіх ... рукою про... лани». Тож... ми. А отж... Гвоздики? ... Як і все, ц...

Людмила...

Сергія І...

ГОЛОС України

ОЛОТИМОСЯ?

…танньогo часу про українське золото є сенса…ними тільки для необізнаних. Щоправда, та…аних,— більшість. Але є серед нас і такі, хто …екав. Серед них — Б. ПАНОВ, завідуючий …відка родовищ корисних копалин» Донець…ного інституту, доктор геолого-мінералогічних …, лауреат Державної премії УРСР.

…еменовичу, ук…то знайдено …іонах…

…знайдено. За…, підраховано … Держкомісі…а необхідність …нізації «Укр…е завтра треба …дники, вести …ачення.

…ші основні зо…

…ед … назва…отий пояс За… простягнувся … Тут розвіда…тивних родо…лотоносний ра…воградській та …кій областях. … увагу наших …нули так зва…ні пояси (на…ром сланців) …дніпров'я. Са…сах міститься …канадське, ки… І ось на Кі…виявлено пер…ви з…

…віків дійшло …е золото, за…ецькими кур…нього Дикого

Сенсація

поля. Якось мені трапилася книжка Я. Самойлова «Минералогия жильных рождений Нагольного кряжа» (1906 рік), де цілий розділ присвячено золоту…

— Розумію, до чого ви хилите. Відповім однозначно: золото на Донбасі є! Скіфи та інші народи, що колись тут жили, добували тільки золоті «вершки», а «корінці» залишили нам. Про наявність золота у Донецькому басейні свідчать наукові дослідження авторитетних мінералогів кінця минулого століття — О. Чернишова, Г. Романовського, П. Єремеєва. Ми продовжуємо пошук.

— І які ж результати?

— Багатообіцяючі. Пройшовши лиш 200 метрів свердловини в районі Нагольного кряжу, бурильники «Луганськгеології» виявили перспективність відкритого ярусу. Згідно з прогнозами нашої кафедри й за допомогою оригінальної технології, розробленої у Донецькому політехнічному інституті, відкрите й розвідується Бобриківське родовище. Гадаємо, Нагольний кряж не поступається іншим золотоносним районам республіки. Знайдено золотий порошок і в надрах Амвросіївського району. Недавно буровики тресту «Донбасгеологія» знайшли у свердловинах поблизу Єнакієва вагомий вміст золота.

— Отже, можна говорити про третій золотоносний район України — Донецький?

— Безумовно. Це один з найперспективніших регіонів не лише України. За 4—5 літ деякі донецькі шахтарі перекваліфікуються, стануть золотодобувачами.

— А як з технологією переробки і збагачення?

— За цим справа не стане. У зв'язку з конверсією частково чи повністю вивільнюються потужності підприємств, що переробляють руду на урановий концентрат. Крім того, вже маємо пересувні модулі для переробки й збагачення золотоносної руди.

— Отже — є національне золото України?

— Українське золото досі погано вивчене. Приміром, Казахстан обганяє нас у цій важливій державній справі. Але ж там традиції давніші. Та, як там не є, промислові золоті злитки у підвалах Держбанку України повинні з'явитися років через п'ять.

Розмову вів Юрій ДОЦЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».
Донецьк.

Цікаво знати

ВІД РАКУ — ЗА ВЛАСНУ ВАЛЮТУ

Впевнитись в тому, що діагноз — рак, а не щось інше, іноді не допомагають навіть такі методи, як рентгенологічний, радіонуклідний, ультразвуковий. На допомогу медикам Луганського обласного онкодиспансеру прийшла могутня зброя — ЯМР - томограф німецької фірми «Брукер». Його встановлено бригадами фахівців з Франції та Швейцарії. Тепер у випадках, коли інші методи не дають точної інформації, за допомогою ЯМР-томографа медики встановлять локалізацію і розміри злоякісної пухлини з тим, щоб хірургічно точно спрямувати на неї промінь ядерної енергії. На відміну від інших методів діагностики цей абсолютно не шкодить здоров'ю пацієнта. Фінансували створення діагностичного центру колективи Лисичанського нафтопереробного, Стахановського вагонобудівного заводів, Северодонецького об'єднання «Азот». З власних валютних запасів.

Юрій ЄНЕНКО, головний лікар Луганського обласного онкодиспансеру.

«ІМПРЕЗА-91»

Однією з найпомітніших подій в образотворчому мистецтві останніх років стало проведення в Івано-Франківську традиційного бієнале «Імпреза». Ця подія одержала гідну оцінку в колах спеціалістів та шанувальників образотворчого мистецтва. Восени цього року проводитиметься «Імпреза-91». З членом оргкомітету виставки Ігорем Панчишиним зустрівся кореспондент «Голосу України».

— Ігоре, перше бієнале сприяло поширенню мистецького досвіду вітчизняних художників і популяризації українського мистецтва та його зіставлення з іншими національними школами. Яку мету перед собою ставить «Імпреза-91»?

— Завдання бієнале — показати й зіставити національні образи світу й уявлення про людину, втілені в різних художніх системах на основі новітніх інтерпретацій класичної спадщини й фольклору.

— А якщо говорити про практичне втілення…

— «Імпреза-91» — це система неконвенційних зустрічей і конфронтацій на терені різних видів пластичних мистецтв. Вона сприятиме створенню першого на Україні музею сучасного мистецтва, який було анонсовано в 1989 році. Активна модель музею стане генератором новітніх явищ у живописі, графіці, скульптурі та інших творчих проявах. Зближення різних національних шкіл і тенденцій, течій і характерів, художніх систем на шляху порозуміння народів перед лицем нового тисячоліття є найвищим прагненням ініціаторів.

— Яким чином проходитиме робота жюрі?

— Підготовка і проведення «Імпрези» проходитиме кількома етапами. Кваліфікаційне жюрі, яке складається з фахівців з різних країн, покликане виробити основу цьогорічної експозиції. Оргкомітет і консультаційна комісія протягом чотирьох місяців формуватимуть повну програму різноманітних акцій, що проводитимуться в рамках «Імпрези», доповнюючи загальну картину мистецьких пошуків. Крім грошових премій в кожній категорії виставки лауреатам бієнале встановлюються також почесні премії та дипломи спонсорів. Відзначені твори за згодою авторів купить Івано-Франківський художній музей.

— В попередньому бієнале брали участь митці з 18 країн світу. Що необхідно для участі в бієнале «Імпреза-91»?

— Потрібно представити до трьох творів, виконаних за останнє п'ятиріччя, і до 20 травня вислати на адресу: 284000, Івано-Франківськ, майдан Андрія, 8, Художній музей, бієнале «Імпреза-91». Окрім того, для складання каталогу необхідно додати анкету і фотографії творів у двох примірниках та фотографію автора.

— Дякую. Сподіватимемося, що за допомогою бієнале українське мистецтво зробить ще один крок в розвитку світового малярського процесу.

Інтерв'ю взяв Тарас БОЙКІВ.

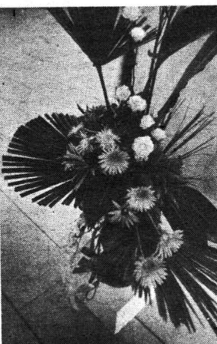
…ЕТИ — ПРЕЗИДЕНТАМ

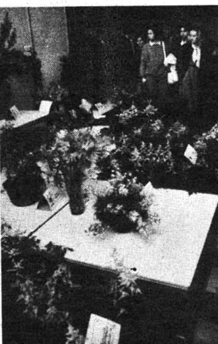
Репортаж з конкурсу

…ть, найбільше … перебудови. …вабливий сим…ого запалу, в …к перебудови …оріли в Киє… підприємни…ь нездоланної … Закавказькі …ли протоптати … до київських …дземних пере… вдається — … І тепер про… у нас нема. …іни не обхо… цей ніжний … до зарізу і …

…очинала в Ки…» — теж у …еріод. Скром… виключає да…й точного роз…ичкий салон …му узвозі не… притягальною …асивий інтер'…ть аранжуван…ликає захоп… дивує дедалі …льтурою. І те…а» — це вже

зовнішньоторговельне виробниче об'єднання, якому під силу не тільки високий клас обслуговування киян, а й упевнений діловий вихід на міжнародну арену. Успішне співробітництво «Роксолани» з партнерами Швейцарії, Данії, Голландії підвищує й утверджує авторитет її фірмового знаку. А прихильність всесвітньої асоціації «Інтерфлора» сприяє доставці київських композицій з квітів та рослин у 135 країн світу.

Тож свято квітів «Київ-91», що три дні тривало в Палаці культури «Україна», об'єднало ряд заходів, що за розмахом і вишуканістю організації можна порівняти хіба що з конкурсами краси. Втім, не дивно: і там і тут — краса. Крім переможців різноманітних конкурсів тематичних композицій було визначено найкращі букети для президентів.

Переможцями київського свята квітів стали Олена Бутіна (Ленінград), Микола Агоп (Кишинів), Сергій Шумилін (Київ) — він удостоєний призу «Надія» та інші.

Для президентів були визнані найкращими букети Марини Йорданової (Кишинів) — прем'єр-міністру Японії Тосікі Кайфу, композиція Ілзе Спангере (Латвія) — Михайлу Горбачову, а витвір художньої фантазії Миколи Агопа буде доставлено Джорджу Бушу. До речі, поїдуть не самі букети, а їх зображення, що будуть втілені на місцях спеціалістами «Інтерфлори» саме так, як їх виконали автори.

На побажання публіки прекрасний букет Галини Клиги (Мінськ) направлено Леоніду Кравчуку.

Свято завершилося. Але творча фантазія флористів, їх бажання зробити наше життя кращим, теплішим набуло нових імпульсів. Зав'язалися ділові контакти, відбувся широкий обмін досвідом. Успіх свята став запорукою процвітання «Роксолани». Тож будемо з букетами. А отже, і з надією. Гвоздики? Вони теж наші. Як і все, що мали й маємо.

Людмила БАРАНЕВИЧ.

Фото Сергія П'ЯТЕРИКОВА.

Ініціатива

І на ідеологію вистачить

Багатопрофільне підприємство, яке уклало угоди на десятки тисяч карбованців, має в своєму складі бригади мулярів, теслярів, сантехніків, зв'язківців. Це мале підприємство, що спеціалізується на будівництві невеликих об'єктів, створив партком залізничного вузла станції Каховка, щоб поправити своє фінансове становище і ліквідувати дефіцит у партійній касі. Зароблені гроші використовуватимуться і для розв'язання завдань, які у статусі партійного підприємства названо основними: активізація лекторсько - пропагандистської і культурно-масової роботи.

Володимир ГРИГОРЕНКО, журналіст.
Херсон.

ПОГОДА

Як повідомили нашому кореспонденту з Гідрометеоцентру, 19—20 квітня у західних областях України часом дощ, мокрий сніг, сьогодні у Прикарпатті сильні опади, пориви північно - західного вітру 15—20, у горах до 25 метрів на секунду. Температура вдень 5—10, вночі 0—5 градусів тепла, на поверхні грунту подекуди приморозки до 5 градусів. На решті території часом невеликий дощ, подекуди грози, вітер південний з переходом на північно - західний, 7—12 метрів на секунду. Температура вдень 11—16, завтра у північних і центральних областях 7—13, вночі 2—8, у південних областях і в Криму 16—20 градусів тепла.

По Київській області сьогодні вдень невеликий дощ, вітер південний, 7—12 метрів на секунду. Температура 11—16 градусів тепла.

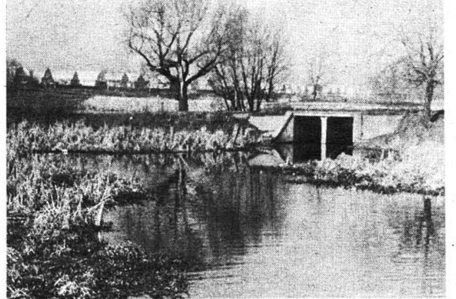

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

ДОДАЛИ ДО «ТАВРІЇ» «МАГНУ»

Спільні підприємства

Серед численних спільних підприємств, які виникли останнім часом на Україні, приваблює розмахом радянсько-канадське «Таврія-Магна». Воно дасть змогу багатьом іншим заводам сягнути світових рівнів продукції.

На запитання кореспондента «Голосу України» відповідає генеральний директор підприємства М. МІРОШНИЧЕНКО.

— Хто засновник СП і як давно ви існуєте?

— Виробниче об'єднання «АвтоЗАЗ» і канадська фірма «Магна-інтернешнл», яка пов'язана діловими контактами з американськими автомобільними концернами «Форд», «Крайслер» та іншими. Документи підписано влітку 1988-го, Міністерство фінансів зареєструвало нас того ж року під символічним номером 100.

— Чия була ініціатива?

— Обопільна. Автозавод «Комунар», переходячи на виробництво знаменитої «Таврії», задихався без великих прес-форм, а наш партнер зацікавився можливостями співробітництва на нашому ринку. До того ж необхідність такого СП очевидна. В країні, можна сказати, немає спеціалізованих підприємств, які б виготовляли готові прес-форми високої точності.

— Які засади співпраці з «Магна-інтернешнл»?

— Зарубіжний партнер зробив свій внесок в обладнання, поділився технологічним і управлінським досвідом, здійснює консультації, навчання персоналу на своїх підприємствах. Він, природно, одержуватиме свою частку прибутку.

— Ви вже маєте прибуток?

— Виробничою діяльністю ми займаємося один рік. Зрозуміло, що протягом цього часу тривали монтаж та регулювання обладнання, комплектування кадрами. Проте вже нинішнього року обсяг випущеної продукції обчислюватиметься трьома мільйонами карбованців.

— Ваше СП є новаційним?

— Цілком. За структурою та оснащеністю наше виробництво відрізняється від звичайного вітчизняного типу інструментальних цехів. Маємо власне конструкторське бюро, всі процеси комп'ютеризовані, основна наша професія нетрадиційна — розробовувач. Освоїли автоматизовану систему проектування форм, яка видає програмне забезпечення для верстатів.

— Що зроблено вами для заводів, які ніяк не можуть налагодити випуск товарів народного споживання?

— Виготовивши півтора десятка прес-форм для головного замовника — «АвтоЗАЗу», відправили форми для телевізійників Львова, машинобудівників Києва, котрі освоюють виробництво пральної машини «Надія», за допомогою наших штампів у Чернівцях виготовляємо корпуси компактних автомобільних холодильників.

Інтерв'ю взяв Олександр МИХАЙЛЮТА, власний кореспондент «Голосу України».

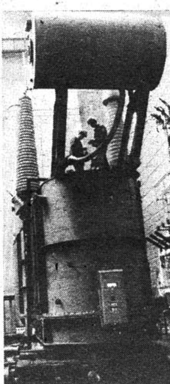
Запоріжжя.

Фотофакт

Макіївське взуттєве об'єднання — одне з найбільших на Донбасі. На конвейєрі — дитячі сандалики і чобітки, туфельки і черевички, взуття для дорослих. Більш мирної фабрики, здавалося б, і не придумаєш, але і її зачепила... конверсія. Виявилося, був на підприємстві цех, який працював на військових. Сьогодні він багато в чому перепрофільований, і взуття для солдатів та офіцерів випускає на третину менше, ніж раніше.

Фото Йосипа БРУЙЯ.

Завод надпотужних трансформаторів ВО «Запоріжтрансформатор» — нове підприємство, оснащене сучасним устаткуванням вітчизняного і зарубіжного виробництва. За короткий строк тут освоєно випуск чотирьох типів надпотужних трансформаторів.

Фото Анатолія КРАСОВСЬКОГО. УКРІНФОРМ.

Дозвольте не погодитись

А КОМУ ЦЕ ВИГІДНО?

Указ Президента СРСР від 2 листопада 1990 року «Про особливий порядок використання валютних ресурсів у 1991 році» зобов'язує підприємства продавати Зовнішекономбанку СРСР 40 відсотків валютної виручки від експорту продукції. Здавалося б, просту робочу людину він якось обійде, не вдарить по кишені, зате держава зможе виплатити частину валютного боргу розвинутим капіталістичним країнам, і, таким чином, підніметься престиж центрального уряду, особисто Президента. Та ілюзії залишаються ілюзіями. Драконівська суть податку на валютний прибуток уже дає про себе знати.

Ще в грудні минулого року журнал «Огонек» надрукував листа директора невеликого ленінградського державного кафе «Тет-а-тет» Генріха Рябкіна (кафе з кінця минулого року перейшло на часткову оплату у валюті), де мова йшла про можливі наслідки дії Указу щодо малих підприємств. Мовляв, не біда, коли таке підприємство не знесе свого золотого «яєчка», — але ж таких підприємств у країні тисячі. І проблем своїх лише за рахунок карбованців їм не вирішити. Потрібна валюта. Проте, хоча рахунки в Держбанку відкриті, вони так і залишаються незайманими.

Не так давно ще один директор — одного з автопідприємств Одеси — скаржився: з одного заробленого інвалютного карбованця підприємству залишається лише 24 копійки, тоді як затрачується на нього 36 копійок. Таким чином, валютні замовлення стають просто збитковими і підприємства змушені від них відмовлятися, хоча сучасного обладнання за нашу «дерев'яну валюту» не придбаєш.

Згадую, як на сесії Верховної Ради України один з депутатів «переконливо» доводив, що втрати малих підприємств чи не втричі компенсуються прибутками великих. На словах, може, й так, але в житті інакше.

Київський картонно-паперовий комбінат, що в Обухові, є одним з найбільших підприємств даного типу в Європі. Побудований не так давно: сучасне обладнання, грамотне керівництво, зв'язок з десятками аналогічних підприємств у найбільш розвинутих країнах світу — всі ці фактори завжди тримали його на високому рівні, що, в свою чергу, позначалося й на соціальному рівні життя робітників і службовців. Особливо вдалим для ККПК був рік 1990. В Югославії закупили медичне обладнання та автобуси, в Єгипті — дефіцитні холодильники та меблі, вдосконалили технологічний процес, придбали нове устаткування. І не за рахунок держави — за надплановую продукцію. Держзамовлення — 95 відсотків виробленої продукції — ККПК виконав повністю.

Колектив відчув, що працює на себе. Як результат, наприкінці минулого року з'явилися небачені досі цифри економії енергії і ресурсів, використання вторинної сировини. Змогли паперовики збільшити і виробництво товарів народного споживання (порівняно з 1988 і 1989 роками постачання населення, наприклад, туалетним папером, помітно зросло).

А от коли почали складати плани на 1991 рік, виявилося, що таке стрімке економічне зростання нікому не потрібне — постанова Ради Міністрів СРСР від 25 жовтня 1990 року, а за нею ряд подібних документів і українського уряду, кількох вищестоящих організацій усе перекреслили. Внаслідок нових цін неймовірно зросли матеріальні витрати. Навіть договірні ціни на продукцію, збільшені у два-три рази, зиску не приносять.

Рятівним кругом виявився Указ Президента від 26 жовтня 1990 року «Про введення комерційного курсу карбованця до іноземних валют та заходи щодо створення загальносоюзного валютного ринку», який знову дав підприємствам право продавати і купувати валюту відповідно до курсу, що складається на ринку залежно від попиту та пропозиції. Це, в свою чергу, дозволило відійти від централізованого розподілу валютних коштів і підвищувало зацікавленість підприємств у розширенні експорту.

Але Указ від 2 листопада практично перекреслив попередній — знову повернув виробників до реальності. Значну частину валюти наказано віддавати Союзу, трійечки — міністерству, республіці, області, місту, одним словом, усім, хто до її придбання немає ніякого відношення. Економісти ККПК підрахували, що в 1991 році в розпорядженні комбінату залишиться лише 10—15 відсотків заробленого. Тож про розвиток соціальної інфраструктури доведеться забути. Усі гроші підуть лише на обладнання. Добре, що ККПК знаходиться «під дахом» Держпостачу, що дозволяє підписувати бартерні угоди. Але ж бартер — то значно нижчий рівень. За валюту можна купити все, а тут доведеться вибирати з того, що є. Звичайно, і якість товарів нижча. І знову ж таки: чи не заборонять раптом бартерні угоди нагорі?

Питань сьогодні можна ставити багато, але головне вже ясно. «Президентський валютний податок» різко знизить зацікавленість підприємств в експорті, що, в свою чергу, призведе до скорочення валютних надходжень. Кому це вигідно, в чиї плани це входить?

Андрій БОЄЧКО.

Київська область.

З УСЬОГО СОЮЗУ

Голова Ради Міністрів Латвії І. Годманіс не зміг вирішити в Москві питання про відрахування республіки до союзного бюджету. На думку союзного уряду, Латвія щорічно має відраховувати 2—2,5 мільярда карбованців, що приблизно дорівнює річному бюджету республіки. Уряд Латвії вважає можливим відраховувати не більш як 0,5 мільярда карбованців.

* * *

Акціонерна інвестиційна фінансова компанія «Фінінвест» одержала першу партію (250 тисяч примірників) бланків для друкування цінних паперів від американської компанії «Юнайтед Стейтс Банкнот Компані». Тексти друкуватимуться на радянському поліграфічному обладнанні, клієнт зможе сам обрати шрифт і колір бланка.

* * *

На нараді в Міністерс[тві] економіки Естонської Респу[б]ліки Прем'єр-міністр Естонії Е. Савісаар зробив огляд економічної політики свого уряду.

Основними напрямами діяльності уряду Савісаар назвав такі: встановлення нижчих, ніж у сусідніх республіках, податків і вдосконалення інструкцій щодо збору податків і податкового законодавства.

Савісаар підтримав рішення банку Естонії про створення валютного ринку.

* * *

В Іжевську на сесії Верховної Ради Удмуртії встановлено прожитковий мінімум для населення республіки в розмірі 154 карбованці.

До списку малозабезпечених громадян республіки, які в першу чергу мають одержати соціальну допомогу, передбачається включити 120 тисяч пенсіонерів, 200 тисяч членів багатодітних і неповних сімей, 24 тисячі студентів і учнів.

* * *

Уряд Естонської Республіки дав дозвіл на створення акціонерного товариства «Е-статойл», 100 відсотків акцій якого належать шведській стороні.

* * *

У Латвійському парламенті розглянуто законопроект, який передбачає доручити Раді Міністрів республіки й Латвійському Банку розробити програму щодо створення нових грошових знаків, а також забезпечити її фінансування.

Президент Латвійського Банку П. Саксс вважає, що для того, аби надрукувати грошові знаки Латвійської Республіки за рубежем, потрібно буде 6—8 мільйонів доларів.

За матеріалами агентства «Постфактум».

Лист з коментарем

Звертаюся до вас з проханням надрукувати в «Голосі України» мої критичні зауваження з приводу деяких публікацій антисоціалістичного змісту.

Ваша газета тільки народилася, але уважному читачеві вже стало ясно, що вона однобічна і стала рупором так званої «Народної Ради», і є рідною сестрою Львівської газети «За вільну Україну».

Я написав відкритого листа Михайлові Гориню на його звернення в «ГУ» до українців, які проживають за межами України, в якому я опису становище українців, які живуть на Львівщині і не згідні з діями неоуніатів, до українців, вихідців зі Сходу, їхніх дітей, хоч і народжених в Галичині, та галичан, які не згідні з націоналістами.

Я не посилаю вам цього листа, бо впевнений, що ви його не надрукуєте.

Прошу перекласти на українську мову й надрукувати статтю львівських ветеранів з газети «Ветеран» № 2 (158) за січень 1991 року «Болят наши сердца». Хай хоч з неї ваші читачі дізнаються, що натворили горині та їм подібні в Східній Галичині.

І. БОНДАРЕНКО.

* * *

Від редакції.

Шановний Ігоре Олексійовичу! Як бачите, листа ми вашого надрукували. Впевнені, що надрукуємо й відкритого листа народному депутатові М. Гориню, якщо там не ображається людська гідність, а аргументи справді заслуговують уваги. Щодо вашої оцінки, чия сестра чи брат «Голос України», то залишаємо це на вашій совісті.

З приводу передруку звернення львівських ветеранів пояснюємо, що люди звернулися до своєї газети — листа надрукували, звернуться до нас — опублікуємо й ми. Всього вам найкращого!

ЛЮДИНА ЛЮДИНІ — ВОВК?

Читач обурюється

Якось довелося мені почути саркастичний вислів: «За капіталізму людина людині — вовк, а за соціалізму людина людині — товариш вовк».

Згадав я цю фразу сьогодні після відвідин поштового відділення Київ-165, де отримував посилку з Великобританії. Цю посилку відправила приятелька моєї дружини, бажаючи зробити подарунок до Великодня. Але я одержав на пошті пошматований пакет, з потрощеним ущент шоколадом, іншими продуктами в пошкодженій упаковці та митну декларацію, де значиться, що в посилці повинні бути дитячі іграшки, трикотажні речі, а ще копію митного акта, з якої я дізнався, що означених в декларації дитячих іграшок і трикотажу в посилці просто-напросто не було. То куди ж вони зникли?

Але що ж відповісти мені шестирічному синові на запитання: «Де ж адресовані мені іграшки та одяг?» Що відповісти англійці Люсі Завадській, яка, не будучи племінницею Рокфеллера чи Ротшільда, все ж таки знайшла можливість ущільнити свій скромний сімейний бюджет на 20—40 (?) фунтів стерлінгів, щоб зробити подарунок приятелям до Великодня? Коли, нарешті, закінчиться цей воістину тюремний «беспредел» на кордоні, за якого хтось анонімний вирішує «пущать», або «не пущать», без усякого пояснення та компенсації може конфіскувати (чи просто вкрасти?) вкладені в поштові відправлення речі?

Я не став би писати цього листа, але не вважаю цю проблему особистою. Та й у мене це вже не перший випадок. До речі, на днях прийшов лист з Варшави, в якому сповіщають, що ще 28 лютого вислали до Великодня мед, цукерки, какао та інші продукти. Дійде це колись (і в якому вигляді)?

Благаю вас, опублікуйте мого листа та попросіть через газету відповідальних (чи все-таки безвідповідальних) керівників таможні та Міністерства зв'язку дати хоч якісь пояснення.

Ваш постійний читач
О. КОВАЛЕВСЬКИЙ.
Київ.

ПОЧИТАЙТЕ КАТЕРИНУ І

...Їхав якось із Донецька в Одесу, розговорився з сусідами по купе — робітником фабрики і робітником заводу. Їхали вони до одеського будинку відпочинку, а говорили про наболіле: низьку заробітну плату. В одного — 200, в другого — 300. Чому так мало? Застаріле обладнання, перебої з постачанням сировини.

Зрозуміло, немає продукції, немає реалізації — немає зарплати.

Переді мною кореспонденція «Одного тепла мало», надрукована у районній газеті. У ній тваринники другої бригади найбільшого в області колгоспу «Родина» скаржаться, що їхня заробітна плата рідко перевищує 100 карбованців. Теж зрозуміло. Неякісні корми, худоба знесилена, продуктивність низька — де ж знайти кошти на оплату праці...

Та ось що не ясно: у нас десятки, якщо не сотні, установ та організацій, які абсолютно нічого не виробляють, нічого не дають «ані розуму, ані серцю», але працівники цих установ «заробляють» удвічі, а то й утричі більше за моїх попутників.

Було у нас, наприклад, управління сільського господарства. Назвали його РАПО. Потім РАПО перейменували на РАПС. РАПС перетворили в Агропромспілку... Що ж змінилося? Як займались паперовою творчістю, так і нині продовжують. Існували за рахунок колгоспів — і тепер з селян все тягнуть. Але нікого не хвилює, кому і для чого потрібні ці управлінці, від існування й роботи яких на селі аж нічого не змінюється, як їх не називай.

Ось я й хочу запитати в нашого уряду: «Що нам потрібніше — вугілля, сільгосппродукти, продукція заводів і фабрик чи управлінці?» Хочу нагадати, що з бюрократами намагалась боротися ще Катерина І. У виданому нею Указі говорилося: «...Умножение правителей и канцелярий во всем государстве не токмо служит великому отягощению штата, но и великой тягости народной...

...А все те разные управители имеют свои особливы канцелярии и канцелярских служителей и каждый по своим делам народ волочит...».

Це усвідомили ще на початку XVIII століття. Може, і шановний уряд республіки зрозуміє: від зайвого, що нічого не виробляє, а тільки використовує, потрібно звільнятися, а не чекати Всеукраїнського страйку. Та й що «вистрайкуєш», якщо задовольнити вимоги страйкуючих все одно ніяк і нічим...

Л. ФЕРЕНЦЕВ,
колишній інженер, нині пенсіонер.
Сарата
Одеської області.

Неуважність чи бюрократизм!

ЧИ БУДЕ ТЕПЛО...

Ваша газета називається «Голос України». Тож нехай наші голоси чує вся Україна...

Ми мешкаємо в сімнадцятиквартирному будинку по вулиці Артема, 6. Більшість його мешканців живе в сирих, холодних квартирах через те, що неправильно було проведено парове опалення. Ці труби обігрівають лише горище, а в квартирах — холоднеча. Хочеться вірити, що за вісім років наших митарств ця проблема нарешті буде вирішена. Коли ж звертаємось до наших начальників-бюрократів, то вони обзивають нас дурнями й кажуть, що всіх нас повідправляють до психлікарні, а то й судом лякають. Чи до нового опалювального сезону ми нарешті отримаємо довгождане тепло? А в нашому будинку живуть інваліди І та ІІ групи, престарілі й пенсіонери...

З повагою Ніна ЛЕНЬ.
Артемівка
Чутівського району
Полтавської області.

Читач пропонує

ГАЗЕТИ — РАДАМ!

Без гласності немає демократії. Телебачення, радіо, журнали, газети — джерела гласності. І від того, в чиїх руках вони будуть, така й буде гласність і демократія, а отже, добробут народу. Це прописні істини.

Здавалося б, простіше простого: кожна обласна Рада, районна Рада народних депутатів повинна мати свою газету на зразок «Голосу України». Навіть неупереджений аналіз стану справ свідчить, що майже в усіх областях України обласні газети це «гібриди» обкому Компартії України й обласної Ради народних депутатів.

Я не член Руху, безпартійний, зі співчуттям ставлюсь до комуністів. Я за багатопартійність, плюралізм думок. А що виходить? Радянська влада в областях і районах не має свого друкованого органу. Це жебрак з простягнутою рукою.

Найбільше від такого «гібриду» перепадає комуністам. Всі біди валять на них. Мали б вони свою окрему газету, з чіткою позицією, цього б не було. А незалежні обласні й районні газети висвітлювали б позиції своєї обласної і районної Ради народних депутатів.

Арсен ВЕСЕЛЮК,
депутат сільської Ради.
Журавне
Літинського району
Вінницької області.

Консультує юрист

Наші читачі О. Малиновська з міста Балти Одеської області, Г. Харат із села Великої Новосілки Донецької області та інші запитують про право на земельну ділянку, одержану за спадщиною або за договором дарування будинку, розташованого в сільській місцевості.

Присадибна ділянка, одержана за спадщиною, за договором дарування чи придбана за договором купівлі-продажу в містах, селищах міського типу та інших населених пунктах, як правило, має бути такою, якою була до цього. У колгоспному дворі дещо інші умови користування ним та спадкування. Так, спадщина в ньому відкривається тільки тоді, коли помре останній член цього двору. Має значення й те, чи фактично власник-спадкоємець мешкає в будинку, який він придбав чи успадкував. Залежно від цих обставин і вирішується місцевими органами влади питання, якою має бути присадибна ділянка в нового домовласника.

* * *

Ганна Зикун з села Покощичів Коропського району Чернігівської області запитує про можливість поділу автомобіля між подружжям, який було придбано на їхні спільні кошти під час шлюбу, але оформлено на ім'я чоловіка ніби подарунок.

Подружжя має рівні права на майно, придбане за час спільного життя, в тому числі на автомобіль. Щодо майна, подарованого одному з подружжя, то воно є його особистою власністю. Якщо є докази, що за роки подружнього життя ви, Ганно Петрівна, витратили певні кошти на ремонт та експлуатацію цього автомобіля, то з цього приводу можете пред'явити позов до колишнього чоловіка в народний суд про їх повернення. Слід мати на увазі і строк позовної давності — три роки.

* * *

Наш читач з міста Антрацита Луганської області Г. Городинський пише:

«...Хочу одержати відповідь на таке запитання.

В усьому світі неділя — вихідний день. Нас же адміністрація зобов'язує в неділю працювати, а відпочивати в будень. Але ж у нас також є сім'ї і хочеться побути разом.

Після шахтарського страйку ми мали вихідний у неділю, та директор зібрав так званий актив шахти і прямим голосуванням відмінив вихідний у неділю. На шахті працює приблизно 1900 чоловік, на зборах були присутні до 100, проголосували за пропозицію директора 55 присутніх, проти — 32. Отже, я хочу знати — законні дії директора чи ні! Відповідь цікавить не тільки мене».

Якщо все так, як описує Г. Городинський, то дії директора незаконні. Але це не означає, що вихідний день надається тільки в неділю.

Відповідно до ст. 67 Кодексу законів про працю УРСР в разі п'ятиденного робочого тижня робітникам та службовцям надається два вихідні дні на тиждень, а в разі шестиденного — один вихідний день. Загальним вихідним днем є неділя.

Вихідні дні на підприємствах, в установах, організаціях, де робота не може бути перервана в загальний вихідний день у зв'язку з необхідністю обслуговування населення (магазини, театри, музеї, підприємства побутового обслуговування тощо), згідно зі ст. 68 КЗпП УРСР вихідні дні встановлюються місцевими Радами народних депутатів, а на підприємствах, в організаціях, зупинення роботи яких неможливе з виробничо-технічних умов або через необхідність безперервного обслуговування населення, а також на вантажно-розвантажувальних роботах, пов'язаних з роботою транспорту, відповідно до ст. 69 КЗпП УРСР вихідні дні надаються в різні дні тижня згідно з графіком змінності, який розробляється адміністрацією підприємства, установи, організації за згодою профспілкового комітету підприємства, установи, організації.

Іван ДОЛГИЙ,
юрист відділу листів та соціологічної інформації «Голосу України»

Експрес-новини

Війська Сполучених Штатів увійшли на територію Північного Іраку з метою створити табори для курдських утікачів. Згідно з повідомленням агентства Рейтер, у цій акції беруть участь біля 10 тисяч американських військовослужбовців. Франція і Великобританія також заявили, що направлять свої війська до того району. Загалом планується створити 6 таборів, у кожному з яких можна буде розмістити до 60 тисяч курдів. Як повідомив представник Пентагону, перші табори будуть організовані протягом двох тижнів. Ірак, тим часом, засудив американський план. Офіційні особи у Багдаді заявили, що його здійснення перешкодить зусиллям Іраку, спрямованим на вирішення проблеми втікачів.

* * *

Спеціальний уповноважений уряду Сполучених Штатів Л. Брукс прибув до Женеви з метою подолати існуючі перешкоди, що стоять на шляху до досягнення американо-радянської угоди про скорочення арсеналів стратегічної зброї. В першу чергу, це проблема непорозуміння щодо перевірки дотримання умов договору. Колишній голова американської делегації на переговорах про контроль озброєнь Р. Берд сказав днями на слуханнях у конгресі США, що нерозв'язаними залишились тільки другорядні технічні проблеми, які можна владнати в недалекому майбутньому. Однак міністр оборони Р. Чейні заявив, що робота над проектом договору, можливо, не буде закінчена цього року.

* * *

Голова Верховної Ради Російської Федерації Б. Єльцин зустрівся в Парижі з Президентом Франції Ф. Міттераном. Ця коротка не запланована заздалегідь зустріч відбулась наприкінці перебування голови російського парламенту у Франції. Під час попередньої зупинки у Страсбурзі Б. Єльцин заявив, що Російська Федерація домагатиметься членства в ООН та інших міжнародних установах.

* * *

Американські залізничники, після того, як їхні профспілки не змогли домовитися з керівництвом залізничних компаній, розпочали загальний страйк, вимагаючи збільшення зарплати. Конгрес США висловив намір негайно вжити заходів для вирішення конфлікту. Очікується, що в акції протесту візьмуть участь 235 тисяч залізничників. Це — перший загальний страйк на залізницях Сполучених Штатів за останні 10 років.

ПЛАЯ-ХІРОН: СОЦІАЛІЗМ І СУВЕРЕНІТЕТ

19 квітня виповнюється 30 років перемоги на Плая-Хірон. Саме в ті квітневі дні 1961 року кубинський народ завдав першої серйозної поразки американському імперіалізму в Латинській Америці.

Перед силою вторгнення, яка складалася з колишніх солдатів диктатора Батісти, синів поміщиків, членів реакційних партій і декласованих елементів, ставилось завдання оволодіти частиною території Куби і створити там тимчасовий уряд, який би звернувся до Сполучених Штатів з проханням про пряме воєнне втручання. Тому агресор був чудово озброєний, мав важку артилерію, танки, десантні судна і авіацію. Крім того, біля берегів Куби перебували кораблі ВМС США, які були готові в будь-яку мить підтримати найманців.

Перед вторгненням кубинські військові аеродроми були піддані масованому бомбардуванню. Ворог намагався знищити ту невелику кількість літаків, яку ми мали. Проте цей задум був зірваний завдяки героїзму молодих зенітників, які, незважаючи на раптовість, мужньо відбили підступний напад. Саме на похороні жертв цього бомбардування був проголошений соціалістичний характер кубинської революції. Таким чином, перемога на Плая-Хірон має для нас величезне значення ще й тому, що там ми відстояли не тільки свою свободу і незалежність, а й рішучість побудувати новий соціальний лад. Кубинський народ ішов у бій під прапором соціалізму і завоював право самостійно вирішувати свою долю. Інакше наша країна перетворилася б на неоколонію США.

Минуло 30 років після битви на Плая-Хірон, 30 років будівництва соціалізму кубинським народом. Незважаючи на те, що весь цей час США вороже ставляться до Куби, зберігають кільце жорсткої економічної блокади, наша країна досягла значних успіхів у всіх основних сферах економіки і соціального життя.

У дипломатичних колах

Повністю ліквідована неграмотність, освіта стала доступна всім без винятку, система безплатного медичного обслуговування досягла рівня високорозвинутих країн, неухильно здійснюється індустріалізація країни, відстале і колись монокультурне сільське господарство стало багатогалузевим і високомеханізованим завдяки використанню найновіших досягнень науки і техніки.

Ці 30 років Куба не була одинока. Радянський Союз та інші соціалістичні країни по-братерськи допомагали їй, усі прогресивні сили планети висловлювали солідарність нашому народу. Куба також простягнула руку інтернаціональної допомоги іншим державам Азії, Африки і Латинської Америки. Нині ми надаємо допомогу більш ніж 35 країнам, що розвиваються, в різних сферах економіки, охорони здоров'я і народної освіти.

Проте треба дивитися правді у вічі. І на Кубі будівництво соціалізму не було застраховане від помилок і недоліків. Тому для усунення їх протягом останніх п'яти років кубинці здійснюють процес глибоких перетворень.

Сьогодні, коли багато хто бере під сумнів соціалістичні ідеї, кубинський народ не відмовляється від свого рішення йти соціалістичним шляхом. Він переконаний у тому, що соціалізм — це майбутнє людства.

Для нас, кубинців, захист соціалізму — єдино можливий вибір, якщо ми хочемо зберегти незалежність, наші завоювання і далі йти шляхом прогресу і процвітання. За це ми готові боротися і перемагати, як 30 років тому на Плая-Хірон.

Сьогодні, у 30-ті роковини перемоги на Плая-Хірон, представляючи на Україні кубинський народ, який ціною величезних зусиль здобув і зберіг свою незалежність, я добре розумію, яке велике значення має для Української РСР прийняття Декларації про державний суверенітет. Цей документ втілив справедливі сподівання талановитого і працелюбного народу, який має тисячолітню історію і культуру, створив у республіці могутній виробничий і науково-технічний потенціал.

На закінчення від імені всіх кубинців хотів би висловити громадянам України почуття глибокої поваги і солідарності.

Діохенес Ернандес АСТРОГА,
Генеральний консул Республіки Куба у Києві.

«СУБОТНИКИ» В НЬЮ-ЙОРКУ

А як у них!

Помиляється той, хто на запитання, чи проводяться в Нью-Йорку суботники, відповідає заперечливо. Практика добровільної участі жителів найбільшого американського міста в прибиранні і благоустрою вулиць одержує все більше розповсюдження. Можна гадати, що вони роблять це не з «любові до мистецтва». Справа в тому, що у муніципальних служб, які відповідають за чистоту міста, просто немає засобів на підтримання порядку на належному рівні. Скорочення виділених санітарному управлінню Нью-Йорка асигнувань привело до того, що до липня цього року на службі муніципалітету залишиться всього 700 двірників, тоді як в 1987 році їх було дві з половиною тисячі.

Проте, не дивлячись на це, в доповідній записці, підготовленій канцелярією мера Нью-Йорка в січні, відзначалося, що 71 відсоток міських вулиць утримується в достатній чистоті. Прогрес у порівнянні з минулим роком — один відсоток — невеликий, але і це в даних умовах — велике досягнення. Звичайно, за чистоту тут відповідають аж ніяк не тільки міські власті. У кожної великої будови є свій персонал, який підтримує у презентабельному вигляді не тільки внутрішні приміщення, але й сусідні території. Є такі робітники і в магазинах, ресторанах, кафе, перукарнях і складських приміщеннях.

Некомерційна організація, дякуючи якій нью-йоркські вулиці стали чистішими, була створена у 1982 році за закликом тодішнього мера Едварда Коча. До неї ввійшли представники величезних корпорацій, розміщених у місті. Метою організації, яка одержала назву «Ми турбуємося про Нью-Йорк, інкорпорейтед», стало залучення жителів до акцій по благоустрою міста. До речі, добровільні об'єднання жителів міських районів — явище для США звичайне. Завдання, які ці групи ставлять перед собою, досить різноманітні: від патрулювання вулиць в нічний час до проведення благодійних програм. «Ми турбуємося про Нью-Йорк, інкорпорейтед» вирішила звернутися саме до них. З свого боку бізнесмени пообіцяли безкоштовно надавати віники, баки для сміття і урни. Вони ж оплачують рекламні оголошення на телебаченні, в газетах, виготовлення значків з закликом «Не смітити!».

Жителі міста, з свого боку, слідкують за чистотою тротуарів, стін будинків, наводять порядок у парках. Одні просто замінили двірників і прибирають на вулицях щоденно, інші організують свого роду суботники по благоустрою і наведенню лоску в своїх кварталах. Цікаво, що лише за минулий рік число таких груп добровольців виросло на 300 і нараховує зараз 853. За названий період вони зекономили місту більше двох мільйонів доларів.

Причина всебільшої популярності «суботників» полягає не в якійсь особливій чистоплотності ньюйоркців: 99 відсотків мешканців міста переконані, що порядок на вулицях дозволить зробити місто і більш безпечним для проживання.

Так що «суботники» в Нью-Йорку не тільки проводяться, а й стають все більш популярними. До речі, найближчого такого заходу — «весняної чистки» — чекати залишилося зовсім недовго. Він відбудеться 20 квітня.

Дмитро КЛЕМЕНТОВ.

Еврика!

Надувні конструкції у космосі

Першою надувною конструкцією у космосі був супутник «Луна-1» (1960 рік). Це був надувний балон із спеціального матеріалу і з алюмінієвим покриттям, мав діаметр 30,5 м та масу 75,3 кг. Нині сучасні технології та речовини відкривають нові можливості. Створюються плівки, тканини, волокна та клеї, спеціальні покриття для контролю та вивчення випромінювання. Перспективним є використання методів самозміцнення конструкцій за рахунок хімічних процесів після заповнення балонів газом.

Отож, такі конструкції можуть бути використані для виготовлення сонячних батарей різноманітних форм, антен, концентраторів сонячної енергії для двигунів, спеціальних штанг для орієнтації супутників, гальмових приладів.

Слухайте на здоров'я

На ярмарку електронної техніки, що проходив у Лас-Вегасі, голландська фірма «Філіпс» запропонувала нову касетну систему цифрового магнітного аудіозапису ДСС на компакт-касетах.

ДСС включає в себе нові цифровий магнітофон, цифрові компакт-касети і має систему блокування перезапису, що дозволяє знімати тільки одну копію.

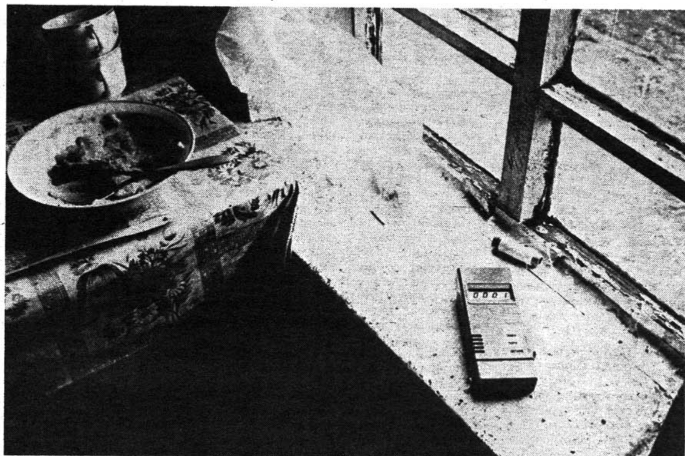
Спеціалісти вважають, що ДСС витисне вже існуючу систему ДАТ, створить варту конкуренцію програвачам компакт-дисків і стане новим світовим стандартом у галузі цифрових аудіосистем.

Універсальний побутовий комутатор

У рамках проекту «Хоум сістемз», який є частиною загальноєвропейської програми досліджень щодо інформаційної техніки «Еспріт», розроблено універсальний побутовий комутатор HBS, що забезпечує автоматизацію суміщення різноманітної побутової електро- та радіоапаратури і автоматичне керування нею.

Новий комутатор можна розмістити у будь-якому місці. Він забезпечує керування апаратурою через усі системи, що є в будинку: телефонний дріт, телевізійні кабелі, лінії передачі в ІЧ-діапазоні, радіоприставки безконтактних телефонів та звичайну електропроводку. Кожна команда — це цифровий сигнал з позначкою, що забезпечує увімкнення тільки необхідного приладу.

Комутатор буде, наприклад, забезпечувати автоматичне настроювання телевізора та відеомагнітофона на частоти місцевих телецентрів, автоматичне, слідом за увімкненням відеосистеми, увімкнення телевізора або супутникового приймача з одночасним зменшенням рівня освітлення у приміщенні, короткочасний перегляд зроблених відеозаписів з поверненням телевізора на програму, що приймається в даний момент.

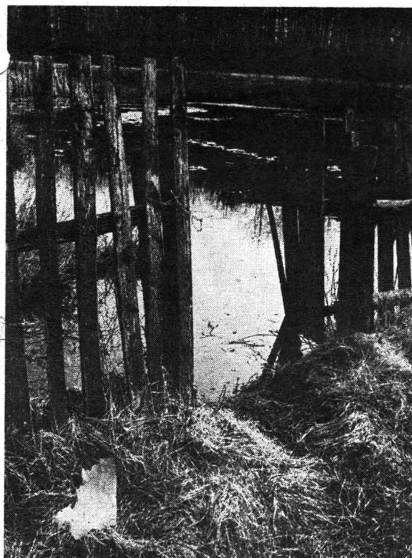
БІЖЕНЦІ ВІД ЗВІЗДИ «ПОЛИНЬ»

(Закінчення.
Початок на 1-й стор.).

Але чорнобильські стріли летять за переселенцями. Летять у меблях, прохромлених радіацією, гусиних яйцях, з яких вилупляться гусенята з чорнобильським німбом. Переїздить селянин і везе коня, воза, плуга — свою опору на чужій землі. Везе й зерно, виколисане вітрами з реактора. Від нього чекай лише хлібів радіаційних. А корова! «Кажуть, потримаємо з півроку і «очиститься». Еге ж, казали, що й дрова треба мити перед тим, як у піч класти. І що з того вийшло! Сміх крізь гробові...

«Кажуть, що тепер закон добрий до переселенців вийшов». І справді вийшов. А на місцях, бува, кинуть у спину: «Хто вас сюди запрошував! Я вам Чорнобиля не робив!». Це чиновники. А прості люди — ті частіше з добром, з хлібом зустрічають. Мислять по-житейськи: дамоклів меч радіації міг упасти й на них. А один дядько з місцевих і «чистих» мовив: «Дякувати Богові, не було в нас ні свого Баку, ні свого Вільнюса, але є біженці від звізди «Полинь».

Віктор КОСАРЧУК.
Фото
Олександра
ГЛЯДЄЛОВА.

Моя міліція

НА ПОЛІССІ, У СЛОВЕЧНОМУ

В Овруцькому райвідділі внутрішніх справ Житомирської області зустрів заступника начальника УВС полковника міліції Бориса Івановича Самарського. Привітавшись, поцікавився, чому ото не сидиться в затишному кабінеті! Він тільки махнув рукою, мовляв, який там кабінет... Треба їхати у Словечне, де недавно створено селищне відділення міліції.

Борис Іванович недаремно був таким заклопотаним. Проблем, як з'ясувалося, у співробітників міліції Словечанського відділення вистачає. Де розмістити людей? Селище ж бо свого часу було районним центром, а потім кілька десятків років майже зовсім не розвивалося. Будинки, які колись спорудили під установи й організації, зовсім занедбані. Не виняток і приміщення відділення міліції. Але співробітники відділення, його начальник капітан міліції Василь Остапович Хилевич настроєні оптимістично. Дещо своїми силами відбудують, селищна Рада допоможе, та й УВС області не залишить колектив без уваги.

Через дві години у Бориса Івановича записник розбух від записів: що треба відділенню міліції, скільки і в які строки поставити?

Дорогою із Словечного запропонував завітати до місцевого музею партизанської слави. До речі, додав він, його завідуюча — дружина місцевого дільничного інспектора Миколи Панасовича Дідуха.

У музеї зупинилися біля стенда, на якому зображений старший сержант у формі міліціонера післявоєнного зразка. Колишній партизанський розвідник Прокіп Йосипович Шадура. Років тридцять був дільничним. Служив там, де й воював з окупантами, — у рідному селі Можари. Отож вирішили завітати до старого партизана.

За хвилин двадцять були в Можарах. Відчинив дідусь, у якому, звичайно, вже важко було впізнати отого красеня на музейній фотографії. Прокіп Йосипович упізнав Бориса Івановича, запросив до господи. Хоча хата у дідуся Шадури, як і він сам, у літах, та прибрана. П'ємо чай. Особливий, духмяний, на поліських травах настояний. Господар розпитує, що нового у світі. Хвилюється за дітей: як вони там? Адам, щоправда, навідувався якось, каже Прокіп Йосипович, а от Микола — той рідко буває. Далеко йому їхати...

Хороших дітей виростили Шадури. Старший, Адам, як кохався змалечку в моторах, не зрадив своєму захопленню й донині. Майстер по двигунах мало не на всю область. Працює начальником виробництва в Овруцькому АТП. Менший, Микола, пішов, можна сказати, батьковою дорогою — співробітник правоохоронних органів. Щоправда, трохи батька у званні й посаді випередив — перший заступник прокурора Житомирської області. Дочка Ліда — медик.

Розповідаємо Прокопу Йосиповичу, що були в музеї партизанської слави, бачили портрет. Просимо пригадати пам'ятну подію. «Ой,— усміхається Прокіп Йосипович, — скільки тих подій було... Хіба що про одну розповім, бо сьогодні й пригадалося... У лютому сорок п'ятого року тільки-но до міліції прийшов на роботу. Нас, таких, як я, колишніх партизанів, у Словечанському райвідділі було чоловік двадцять, а може, й менше. Озброєння нікудишнє. Навіщо? — думали. Наші вже майже під Берліном. А тут повідомлення як грім з ясного неба: банда наближається до району. На тачанках, з кулеметами. Озброєні гранатами та автоматами. Чоловік їх з 50, одягнені в червоноармійську форму.

Сили нерівні. Якби не партизанська виучка і хитрість, не впоралися б. Але обманули ми тих зайд. Усе влаштували так, що бандити подумали: нас тут сотні дві. Шумові ефекти застосували. А головне — бандитів не боялися. Виходимо вчотирьох: або кидайте зброю, або за мить з вас тирло зробимо. Рахую до десяти! Враз зброю покидали в сніг. А коли бандити побачили, що нас мало, від люті й слова не мовили...»

— Прокопе Йосиповичу, — питаю,— у музеї дізналися, що ви проникали під час війни у фашистський концтабір за інформацією. Успішно виконали завдання і неушкодженим повернулися в партизанський загін.

— Е, хлопці, — посерйознішав одразу Прокіп Йосипович, було то чи ні — не маю права нічого говорити...

Скільки не вмовляв старого партизана, дід — ані пари з уст. Виходить, таємниці розвідників і через пістоліття розсекречено не підлягають. Така вона, наша міліція...

Анатолій ПОЛТАВЕЦЬ,
журналіст.

Словечне
Овруцького району
Житомирської області.

Гласність

Міністерство внутрішніх справ УРСР

Цифри і факти

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

Для повноцінного життя Закону «Про міліцію» має бути надійний правовий механізм упровадження в життя — прийняття урядом республіки підзаконних актів, внесення змін у законодавство Української РСР, підкріплення його матеріально.

Обмундирування міліціонера не змінювалося майже чверть віку, та й того не вистачає.

У найближчі два роки підрозділи МВС УРСР повинні отримати понад 12 тисяч легкових, 2,4 тисячі вантажних автомобілів, 262 автобуси, 6,5 тисячі мотоциклів, 41 вертоліт для підрозділів ДАІ, десятки тисяч засобів зв'язку та іншу техніку.

Планується значне збільшення чисельності особового складу органів МВС — не менш як на 15 тисяч.

Минулого року залишилося нерозкритих 146,6 тисячі злочинів, майже стільки ж правопорушників уникли відповідальності.

Кримінальні групи вчинюють 53 відсотки розбоїв, близько 38 відсотків пограбувань і стільки ж крадіжок.

У вчиненні правопорушень зменшилася частка робітників та службовців, відповідно — 46,2 і 7,5 відсотка. Колгоспників — менше 10 відсотків. Серед злочинців кожний п'ятий — працездатний, але який ніде не працював і не вчився.

Кількість зареєстрованих минулого року злочинів досягла майже 370 тисяч, що на 14,7 відсотка більше, ніж 1989-го.

Тривожного характеру набули насильницькі та корисливі ознаки злочинності. Збільшення зазіхань на життя та здоров'я особистості: убивств вчинено 2,829, тяжких тілесних ушкоджень — 6.673. На 22 відсотки зросла кількість пограбувань, на 15 — розбійницьких нападів.

МВС СРСР увійшло до Інтерполу, у країні створюються 12 регіональних підрозділів, в тому числі й на Україні по боротьбі з організованою злочинністю, корупцією, наркобізнесом.

Минулого року за службові та господарські злочини до кримінальної відповідальності притягнуто 1,7 тисячі керівників середньої ланки та близько 900 бухгалтерських працівників.

Минулого року з органів увільнено 2,7 тисячі чоловік. З них — 270 за вчинення злочинів (у тому числі 74 — службових) притягнуто до кримінальної відповідальності.

Справи кримінальні

ЖЕНИХ— УБИВЦЯ

23 жовтня минулого року до Мелітопольського міського відділу внутрішніх справ зайшов громадянин. Знайшовши потрібного йому офіцера міліції, розповів про своє горе. Кілька днів тому його дочка пішла до каси попереднього продажу квитків і додому не повернулася. Заяву громадянина прийняли до відома, однак під час «вжитих пошукових заходів» Людмили не знайшли. По цьому факту прокуратура міста порушила кримінальну справу. Відповідно створено було й слідчо-оперативну групу.

Опитали багатьох, хто знав Людмилу. Слідчі встановили, що дівчина жила «на віру» з студентом місцевого педінституту Петровим. В середині жовтня вони подали заяву до загсу. А потім, з ініціативи того ж Петрова, мали поїхати у Ленінград. Ось чому й знадобились квитки.

Однак з'ясувалось, що в касах цього дня до Ленінграда ніхто квитків не купував і не замовляв.

Вивчаючи особу Людмили та її нареченого, аналізуючи факти, співробітники оперативної групи прийшли до висновку, що наречений був великим ревнивцем. Більше того, він інколи бив свою майбутню дружину. А одного разу майбутній педагог навіть намагався її задушити.

Але у Петрова було «залізне» алібі. Однак подальше розслідування показало, що за день до того, як щезла Людмила, точніше пізно увечері напередодні, Петров біля ресторану зустрів свого знайомого К. Як годиться, перекинулись слівцем. К., досить-таки напідпитку, почав «оригінально» жартувати з Петровим і розповів, як він в минулому не раз насолоджувався з його нареченою.

За клопіткою роботою минав час. Життя Людмили, разом з тим і Петрова, вимальовувалось усе чіткіше. Зринув не один цікавий для слідства факт. Хоч би й те, що людина, яка повністю підтверджувала алібі Петрова, не тільки його найкращий товариш, а й друг по нещастю: обидва брали участь у вчиненні колись злочину.

Саме Строменко розповів слідству, що Людмилу вбив Петров, а він тільки був присутнім, коли спалювали її одяг. У вказаному місці в попелі знайшли металеві деталі від плаща та обгорілий годинник, який упізнали родичі потерпілої.

До того ж в одного із однокашників горе-педагога знайшли згорток, який Петров залишив його матері на зберігання. Там були джинси і туфлі зі слідами крові.

Припертий доказами, «наречений» розповів, як разом зі своїм товаришем вирішив убити Людмилу. З цією метою вони обоє завчасно викопали в лісі глибоку яму. Сюди ранком Петров на машині і привіз свою жертву. Заздалегідь сюди приїхав і Строменко. Убивши дівчину, «товариші» роздягли її, закопали, а одяг спалили...

На третьому місяці розслідування розкрито тяжкий злочин. Ю. Петров та А. Строменко засуджені й надовго позбавлені свободи.

А я, надрукувавши останній рядок, зайшов до черговоі частини і дізнався, що знову зареєстровано дві заяви... Пішли і не повернулися.

Іван МАРТИНІВ,
співробітник УВС Запорізької області.

Правовий захист

ЗА ПРОТЕСТОМ ПРОКУРОРА

Заступником прокурора Української РСР у вересні 1990 року принесено протест на наказ начальника Дніпропетровського спеціалізованого управління «Гідромеханізація» про звільнення з роботи начальника відділу постачання Л. Супруна. Приводом для його усунення з посади була відмова від поїздки у відрядження, що керівництво організації розцінило як грубе порушення службових обов'язків.

Проведена прокуратурою республіки перевірка за скаргою Супруна виявила упередження щодо нього. Наказуючи заявникові виїхати у службове відрядження напередодні вихідних днів, адміністрація не дала йому будь-якого конкретного завдання й не врахувала такі поважні причини його відмови: він має двох малолітніх дітей, а його дружина в цей час виїхала з міста на лікування.

Крім того, він дізнався про виїзд у відрядження тільки о десятій годині ранку цього ж дня. Таким чином причини відмови Супруна розпорядження керівництва були поважними і згідно з чинним законодавством він не міг бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності, тож звільнення з роботи було незаконним.

За таких обставин керуючий трестом «Укргідромеханізація» протест прокуратури республіки задовольнив і поновив Супруна на колишній посаді.

* * *

Після втручання прокуратури республіки поновлено трудові права спеціалістів служби діловодства Міністерства промисловості будівельних матеріалів республіки І. Мілевської та Г. Кондратюк, яких перевели на нижчеоплачувану роботу за те, що не забезпечили схоронність гербової печатки, внаслідок чого вона була втрачена. Між тим проведеною перевіркою встановлено, що ці працівники безпідставно притягнуті до дисциплінарної відповідальності, оскільки контроль за збереженням печатки покладається на керівника установи. Наказу про обов'язки вказаних осіб зберігати печатку не було.

Міністр промисловості будматеріалів УРСР А. Золотарьов задовольнив подання прокуратури з цього питання; наказом від 12 березня 1991 року поновив Мілевську й Кондратюк на посадах, які вони займали, з оплатою різниці в зарплаті за три місяці. Звернуто увагу винних службових осіб міністерства, які підготували незаконний наказ.

* * *

Опротестовано судові рішення відносно громадянки Л. Перепелиці про відмову в поновленні на роботі.

Працюючи провізором-технологом в аптеці села Голубівка Новомосковського району Дніпропетровської області, Перепелиця була звільнена з роботи у зв'язку із скороченням штатів. Вважаючи звільнення незаконним, вона звернулась з позовом до районного народного суду, який відмовив у задоволенні її вимог. Дніпропетровський обласний суд залишив це рішення без змін.

Вивчення матеріалів справи у прокуратурі республіки показало, що Перепелиця була звільнена незаконно. Аптека, в якій вона працювала, не має самостійного балансу, її завідуючий не наділений правом затверджувати штатний розпис, приймати і звільняти працівників. Незважаючи на це, саме він видав наказ про її звільнення. Більш того, встановлено, що фактичного скорочення штатів не було.

За протестом прокуратури судова колегія в цивільних справах Верховного суду УРСР скасувала судові рішення і за нового розгляду справи Новомосковський райнарсуд у грудні 1990 року Перепелицю поновив на посаді. Їй також сплачено за час вимушеного прогулу.

Матеріали підготував прокурор відділу систематизації і пропаганди радянського законодавства Прокуратури УРСР Євген БУРДОЛЬ.

Епізоди

ЯКІ ГАРАНТІЇ У «ГАРАНТА»?

Є у Києві кооператив з гучною назвою «Гарант». Що ж він гарантує? Якщо вірити рекламі — недоторканність майна підприємств, які взяв під охорону від злодіїв.

Київське виробниче об'єднання «Росинка» до цього числа не потрапило. Може, тому працівники кооперативу І. Ложечка, 1960 року народження, та його ровесник В. Клименко вирішили поцупити з гаража підприємства жигулівські автопокришки? Мабуть, для того, щоб переконати керівництво об'єднання в необхідності звернутися до послуг «Гаранта»? Якщо це припущення вірне, то такий спосіб переконання досить оригінальний.

Але всі плани порушив сторож потенційного клієнта. Він за допомогою сигналізації викликав міліціонерів відділу охорони при Радянському РВВС Києва в той момент, коли «конкуренти» перекидали покришки через паркан на територію хлібозаводу № 9. Експеримент з тріском провалився. Кооператорів затримано. Виявилася істотна деталь: І. Ложечка вже має судимість, а тепер, напевно, разом з «колегою» відповідатиме перед законом удруге. То ж які гарантії в «Гаранта»?

СПРАВИ НЕБЕСНІ

З розвитком авіації піднятись у небо і через невеликий проміжок часу приземлитися в будь-якому куточку земної кулі стало справою звичною. Але не завжди і не для всіх. Переконатися в цьому неважко, особливо коли йдеться про наших співвітчизників.

А як же іноземні громадяни? Можна сподіватися, що у них усе гаразд і, як кажуть, ключі від неба в їхніх кишенях.

Однак помиляєтеся, шановні. Виявляється, щоб побувати під час літніх канікул удома і повернутися назад, іноземному студенту теж треба бути кмітливим, винахідливим, а, головне, не скупитися на гроші. Адже де неспроможні Аллах чи Будда, часто рятує людина в синьому форменому одязі.

Колишній старший диспетчер міжнародного відділу зонального агентства повітряних сполучень Українського управління цивільної авіації досконально вивчила попит на авіаквитки і добре налагодила свій бізнес. Механіка цього бізнесу нескладна — вартість квитка в обидва кінці плюс винагорода за послугу.

Помічницею всемогутньої особи в цій справі була лікар-гінеколог, яка перекваліфікувалася в посередника між авіакасою і студентами-іноземцями. Вдвох жінки «заробили» чималу кількість імпортної радіо- та відеотехніки, цілу батарею пляшок дорогих вин та коньяків і, звичайно, гроші.

Працівниками Управління внутрішніх справ на транспорті МВС УРСР у них вилучено цінностей на суму близько 150 тисяч карбованців. Слідство триває.

КРИМІНАЛЬНІ АМАЗОНКИ,

АБО ХТО СТРИЖЕ КУПОНИ

З давніх давен до нас дійшли згадки про гарних, сміливих і спритних амазонок, які ж до того добре володіли зброєю. Часи міняються. Ринкова доба створює свої умови та ідеали. Сучасні амазонки поступово вибирають інший грізний вид зброї — гроші, за допомогою яких сподіваються завоювати певне місце в житті.

У способах власного збагачення деякі з них можуть вільно посперечатися з чоловіками і нерідко переступають межу Закону.

Працівниками міліції нещодавно в аеропорту міста Кривий Ріг затримана при догляді сімнадцятирічна киянка, яка мала при собі тільки купонів на суму 26 тисяч карбованців, біля 12 тисяч карбованців готівкою, велику кількість золотих речей.

Було б наївно думати, що все це вона в такому юному віці встигла заробити чесною працею. У співробітників Українського управління внутрішніх справ на транспорті МВС УРСР виникло до неї чимало запитань. Таким чином у полі зору з'явилися ще дві дійові особи, теж мешканки міста Києва. Одна з них крім солідного віку має судимість і визнає формулу «мої роки — моє багатство». До них у неї є досить вагомий додаток. Тільки ювелірних виробів більше як 150 найменувань, багатий асортимент товарів — від французьких парфумів до гірськолижного знаряддя, десятки тисяч вітчизняних банківських знаків і... валюта. Ця самотня жінка, напевне, має неабияку пристрасть до колекціонування коштовностей та дефіцитів, адже все це їй вдалося придбати в часи, коли полиці наших магазинів не тішать достатком.

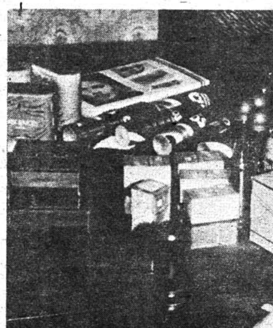
Загалом у групи вилучено більше як на 90 тисяч купонів і цінностей на суму, яка перевищує 300 тисяч карбованців. До речі, на багатьох картках споживача стоїть печатка Київського заводу «Електронмаш», що красномовно свідчить про відсутність контролю за їх використанням на цьому підприємстві. Отож, варто нагадати про відповідальність за порушення порядку користування картками споживача на право придбання товарів.

У даному випадку «трійці» затриманих погрожує покарання у вигляді позбавлення волі терміном до 3 років і конфіскація майна.

Отже, справа, в якій все почалося з купонів, поки що в стадії розслідування, а про всі її деталі дізнаємося після суду, який, сподіваємося, дасть належну оцінку злочинній підприємливості «кримінальних амазонок».

На цьому знімку частина коштовностей, які вилучено у злочинної групи працівниками Управління внутрішніх справ на транспорті МВС УРСР.

Добірку підготував
Георгій МЕЛЬНИЧУК,
майор міліції.

У ДІЙСНО СПРАВЕДЛИВИХ КОРДОНАХ

Привітання Голови Верховної Ради України Л. Кравчука учасникам зустрічі парламентаріїв у Мадріді, без сумніву, приверне увагу в європейських країнах. Адже у ньому голова українського парламенту, базуючись на Декларації про державний суверенітет, ще раз виразно наголосив на прагненні України стати безпосередньою учасницею форумів і структур Наради з питань безпеки та співробітництва у Європі. Як держава, що розташована в центрі Європейського континенту, говориться у привітанні, Україна глибоко зацікавлена у зміцненні загальноєвропейського процесу. А одним з засадничих принципів його є визнання кордонів, що склалися. Саме про непорушність існуючих сьогодні кордонів європейських країн, зокрема нашої республіки, йшлося в інтерв'ю, яке дав «Голосу України» директор Інституту соціальних і економічних проблем зарубіжних країн АН УРСР, академік, голова Української асоціації сприяння ООН А. ШЛЕПАКОВ.

— Арнольде Миколайовичу, висловивши бажання інтегруватися у загальноєвропейське життя, Україна, напевно, також повинна взяти на себе зобов'язання поважати кордони, що існують на нашому континенті?

— Безперечно. У всій системі міжнародних відносин питання про недоторканність кордонів посідає чільне місце. Вступаючи у відносини з різними державами, входячи у міжнародні угоди, кожна країна має обов'язково визнавати ту істину, що вона існує в певних територіальних межах і зберігає суверенітет саме над тією територією, яка їй належить. Якщо ж у будь-якої країни виникають територіальні претензії, то вона повинна їх заздалегідь сформулювати. Це, так би мовити, елементарні принципи міжнародного права. Що стосується нашої республіки, то її кордони остаточно склалися у післявоєнний період. Сьогодні вони загалом відповідають тим історичним та етнічним факторам, які визначають існування України як суверенної держави. Порівняно з іншими країнами, де виникає низка спірних питань щодо кордонів, ми можемо сказати, що Україна дійсно посідає своє закономірне місце на карті світу. Інша справа — внутрішній територіальний устрій. Це суверенне право республіки, виходячи з інтересів населення тієї чи іншої місцевості, вирішувати питання територіального розмежування між областями і районами.

— Сучасні кордони України склалися в певний час і в певних історичних умовах. Втім, коли вперше постало питання про існування кордонів Української держави?

— Це питання постало після 1917 року. Проте, як відомо, воно не було тоді остаточно вирішено тому, що частина споконвічних українських земель відійшла до Румунії, Угорщини, Чехословаччини та Польщі. І хоча кордони України змінювались протягом наступних десятиліть, ми не можемо сказати, що територіально наша республіка нині охоплює всі ті землі, які колись історично належали їй. Наприклад, ми знаємо про наявність корінної української меншості у Словаччині, на Пряшівщині. В Румунії є певні регіони, заселені українцями. Існує український анклав і в Югославії. Проте такі прецеденти трапляються у житті багатьох країн. Це — нормальний процес. І тому, якщо враховувати весь комплекс сучасних фізико-географічних, етнічних і політико-географічних умов існування українського народу, можна сказати, що з історичної ретроспективи після 1945 року його основне тіло було зосереджено у дійсно справедливих кордонах. А отже, кожна спроба перегляду цих кордонів є відхиленням від загальноприйнятих міжнародних норм.

— Ви сказали, що після 1945 року Україна практично повністю посідає свою етнічну територію. Однак, схоже, не всі погоджуються з цим. Виступаючи днями на сесії Верховної Ради, народний депутат С. Пушик нагадав, що деякі зарубіжні державні діячі висловлюються за визнання наших кордонів станом на 1933 рік.

— Так, я чув про недавні окремі заяви представників американського держдепартаменту про те, що Сполучені Штати визнають територію СРСР в цілому як таку, що стабілізувалася у 1933 році, саме тоді, коли були встановлені дипломатичні відносини між двома країнами. Не можу з цим погодитись. Адже при встановленні дипломатичних відносин кожна із сторін, що домовлялися, визнала територіальну цілісність іншої сторони. Питання про те, як буде змінюватись, наприклад, територіальна конфігурація України чи США, не обговорювалося і взагалі не обговорюється у таких випадках. Опісля того на Європейському континенті сталося багато подій, відбулась війна. Внаслідок цього Україна набула право зайняти ті території, які відповідали її історичним та етнічним потребам.

— До речі, нові післявоєнні кордони в Європі були визнані державами-переможницями у ряді міжнародних угод.

— Звичайно. Тут треба згадати про Ялтинську конференцію і всю систему післявоєнного врегулювання. Був підписаний договір з Румунією, в якому визначено кордони Бессарабії і Буковини. Пізніше укладено угоду з Польщею, за якою відбулося розмежування української і польської території згідно з рішенням союзників. Тому можна з повним правом вважати, що ця система післявоєнного врегулювання, яка передбачає недоторканність існуючих кордонів, є основою загальноєвропейського процесу. Що стосується возз'єднання Німеччини, то було просто подолано історичний анахронізм, який став очевидним на нинішньому етапі. Цей шлях ми пройшли раніше. І хоча в період сталінщини зовнішня політика також здійснювалась певними методами, властивими для того часу, проте ми не можемо сказати, що з точки зору нашого народу вирішення питання щодо кордонів України було несправедливим.

— Недавно у нашій газеті надруковано інтерв'ю з відомим американським політологом З. Бжезінським. В ньому він зазначає, що під час перебування у Польщі чув вимоги щодо повернення цій країні Львова. Яка ваша думка з цього приводу?

— Так, і мені доводилось чимало чути про це, а також знайомитись з відповідними матеріалами. З боку деяких політичних сил Польщі, Румунії і навіть Чехословаччини дійсно лунають голоси про необхідність коригування кордонів, про права, які нібито мають ці держави на частину української території. Хочу сказати, що це безпідставні заяви. У таких випадках, на мою думку, ми повинні роз'яснювати свою позицію, твердо стояти на тому, що ті кордони України, які склалися у післявоєнний час, ми визнаємо як історично вирішене для нас питання. Саме так було зафіксовано на нараді у Хельсінкі.

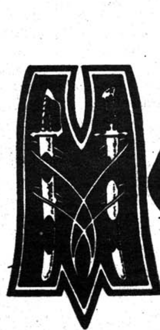
— У випадку перегляду європейських кордонів навіть важко уявити ті ускладнення, які б постали на континенті. Німеччина, наприклад, як наголосив той же З. Бжезінський, могла б претендувати на чималу частину польської території.

— Якщо б ми включилися у дискусію чи навіть гру щодо кордонів і національно-етнічних анклавів, то мали б, напевно, право заявити про належність нам Пряшівщини у Чехословаччині чи Холмщини у Польщі. Втім, ми цих питань не порушуємо, бо розуміємо, що сучасний територіальний поділ склався історично і його збереження є однією з передумов загальноєвропейського процесу. Інакше ми просто б стали на шлях порушення тих домовленостей, які нам нелегко далися в останні роки і які обіцяють нашому народу гідне існування у європейському домі.

Інша справа, що наша держава повинна забезпечувати культурно-національні потреби українських етнічних груп, що мешкають у сусідніх країнах, дбати про стабільні зв'язки з ними. Так само, як ми надаємо можливість Угорщині та Польщі задовольняти культурні запити угорського населення на Закарпатті і польської етнічної меншості у Західному регіоні республіки. Це нормальний процес, який між добрими сусідами завжди можна налагодити і дійти згоди на взаємній основі.

— Дякую за розмову.

**Інтерв'ю взяв
Ігор ГРУШКО,
оглядач зарубіжної і радянської преси.**

Мати Січ, батько Великий Л

Юрій МИЦИК

Автократія чи республіка? Одне з вічних питань, яке розв'язує людська цивілізація. Одне з болючих питань нашого сьогодення. Ми ж не випадково так багато уваги в газеті приділяємо історії українського козацтва. Це не тільки наша історія, не просто історія... Живий нерв, який протягнувся з минувшини в сучасність, пронизує всі спектри наших борінь і шукань. І ми пам'ятаємо: було в нашій непростій історії унікальне збройне суспільно-політичне об'єднання — Запорозька Січ. Не корогви, бунчуки, булави, не червоні шаровари й лицарські оселедці привертали до неї увагу істориків усього світу. Живий організм, в якому найголовнішим було «це солодке слово — свобода», ріс і розвивався, сягав морально-етичних вершин цілої нації тому, що був республікою. Дивовижною, якщо перегорнути історичні хроніки; неможливою, якщо врахувати час і епоху; приреченою, якщо судити з позицій сьогоднішнього знання. І все-таки була республіка, матір'ю якої була Січ, а батьком — Великий Луг.

УКРАЇНСЬКЕ козацтво було надзвичайно важливим і прогресивним явищем у світовій історії. Його коріння тягнеться у сиву давнину і ще не вповні досліджене. Перша відома на сьогодні згадка про козацтво датована 1308 роком, але тут важко визначити — йдеться про українських козаків чи представників тюркських народів. Справа в тому, що слово «козак» — тюркського походження і в перекладі з відповідних мов, наприклад турецької, татарської та ін., означає переважно «вільна озброєна людина». Перші ж достовірні звістки, в яких, без сумніву, мова йде про українських козаків, датовані 1489 та 1492 роками. У «Хроніці Польщі», написаній Мартином та Йоахимом Бєльськими, польськими істориками, говориться про напади ординців на Поділля. Далі повідомляється, що король Казимир, дізнавшись про переправу татарських загонів через Дніпро, вислав туди своє військо на чолі з сином Яном Ольбрахтом, до якого приєдналися й українські загони. Провідниками війська у цьому поході були, за свідченням Бєльських, КОЗАКИ, котрі добре знали місцевість. Того ж року козаки, що підлягали київському воєводі Юрію Пацу, напали на переправі через Дніпро на московських купців.

У 1492 році великий князь литовський відповів на лист кримського хана Менглі-Гірея, в якому той скаржився на козаків. Виявляється, козаки (кияни та черкащани) рушили на човнах на низ Дніпра, вийшли в Чорне море і під Тягинею (сучасні Бендери) взяли кримський корабель, а також вчинили шкоду ханським людям і на суші. Пізніше кількість звісток про козаків швидко зростає. Так, у 1493 році, як пише кримський хан у листі до великого князя московського Івана III, козаки під проводом черкаського старости, князя Богдана Глинського зруйнували турецьку фортецю Очаків.

Виникнення українського козацтва є наслідком принаймні двох основних факторів. Перший — зростання визиску феодалів та міської верхівки Польсько-Литовської держави, що змушувало селян та міську бідноту до втечі на менш залюднені місця, подалі від панів. Такими місцями були найчастіше «Запороги», тобто береги Дніпра нижче порогів, що тяглися від Дніпропетровська до Запоріжжя. Щоправда, термін «Запорожжя» мав тоді ширше значення, під ним звичайно розуміли і землі понад Дніпром, які були не тільки нижче, але й вище порогів, приблизно до сьогоднішнього Мишуриного Рогу Дніпропетровської області. Другим фактором була агресія Османської імперії, яка у XV—XVII ст. становила смертельну небезпеку для Європи. Агресія Османської імперії особливо посилюється з 1475 року, тобто коли вона завоювала й перетворила у васала Кримське ханство. Пізніше у Північне Причорномор'я перекочували ногайські орди, котрі помилково називають татарськими. Вони нападали на Україну з особливою силою.

ОТАК, між Сціллою і Харібдою, між молотом і кувалдою формувалося українське козацтво. Переважну більшість козаків складали колишні українські селяни, міська біднота, хоча не слід ігнорувати, особливо на початку існування козацтва, представників й інших класів та станів, наприклад української православної шляхти. Так, видатну роль в історії запорозького козацтва відіграв український князь з Волині Дмитро Вишневецький - Байда. Щодо національного складу, то тут, безперечно, домінували українці, які прибували на низ Дніпра з інших регіонів України, насамперед з Галичини, Волині, Київщини та Поділля.

Прибуваючи до безмежних степів, козаки селилися на берегах Дніпра й Південного Бугу, їхніх численних притоків (Оріль, Самара, Вовча, Бик, Кальміус, Сіверський Донець, Суха й Мокра Сура, Томаківка, Базавлук, Саксагань, Інгул, Інгулець та ін.). Пізніше, у XVII—XVIII ст., землі Війська Запорозького простягнуться від берегів Сіверського Донця до Одещини, від сучасних Полтавської та Черкаської областей до берегів Чорного моря. Вони поділялися на вісім паланок (областей), названих звичайно за річками: Самарська, Орільська, Протовчанська, Кальміуська, Бугогардівська, Інгульська, Кодацька та Прогноївська. Вони швидко заселялися і освоювалися козаками та їх сім'ями: виникали зимівники, хутори, села, навіть міста (Старий Кодак, Новий Кодак, Самара та ін.). Вони дали початок переважній більшості сучасних населених пунктів, у тому числі й великим містам (Дніпропетровськ, Кривий Ріг, Новомосковськ, Нікополь, Запоріжжя та ін.),

СТОЛИЦЕЮ запорозького козацтва була Запорозька Січ. Слово «Січ» походило від «засіка» (укріплення), а те, в свою чергу,— від слів «сікти», «рубати». На жаль, поки що невідомо, де знаходилася Запорозька Січ наприкінці XV — у першій половині XVI ст. Лише пізніші джерела дають підстави вважати першою з відомих Січей Хортицьку, тобто ту, яка існувала у 1553—1557 роках на найбільшому дніпровому острові Хортиці. Хортицька Січ була створена за активної участі гетьмана запорожців, князя Дмитра Вишневецького, оспіваного українським народом під іменем Байди за мужність в успішній боротьбі проти Османської імперії та Кримського ханства.

Запорозьке козацтво продовжило державні традиції України, які беруть свій початок від Київської Русі, Галицько-Волинського князівства, певною мірою і Великого князівства Литовського. Воно створило свій уряд, місцеву адміністрацію, військові сили (Військо Запорозьке), суд, дипломатичну службу, символіку тощо, контролюючи значну територію Південної України, хоча кордони тоді не були досить стабільними. На Січі діяв оригінальний державний устрій, який виключав узурпацію влади козацькою старшиною, не кажучи вже про гетьмана чи кошового отамана. Звичайно, роль старшини була значною, особливо в останній період існування запорозького козацтва, мали місце й соціальні суперечності, але не можна не визнати демократизму Запорозької Січі, котру Карл Маркс визначив як «християнську козацьку республіку». Можна лише дивуватися, як Запорозька Січ — республіка могла так довго триматися у сусідстві з монархіями, типовими для Європи XV—XVIII ст.: Росія, Річ Посполита, Кримське ханство, Османська імперія та ін.

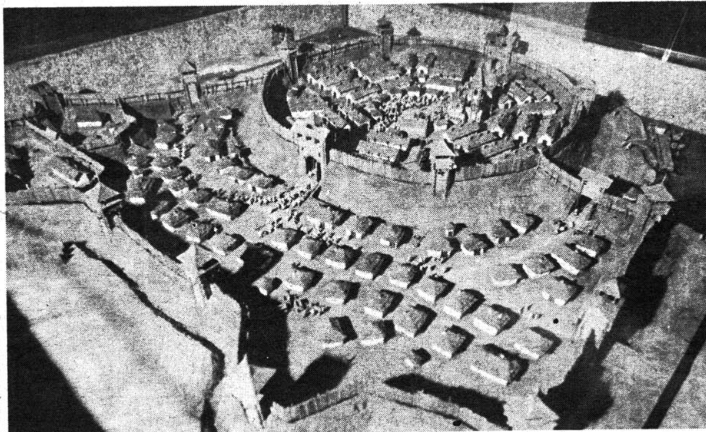
ВСЯ повнота влади на Січі належала загальній раді, до якої входили всі козаки. Обирали старшину прямим голосуванням, звичайною більшістю. Старшина, в тому числі й кошовий отаман, регулярно переобиралися (як мінімум щорічно або в разі необхідності). Зазначимо, що у старшини не було ніяких привілеїв, ніяких «спецпайків», і кошовий сьорбав ту ж юшку, що і рядовий козак. За всю історію Запорозької Січі ми не бачимо і в зародку чогось подібного до горезвісного культу особи, що забезпечувалося чітким демократичним механізмом влади. Коли й він не спрацьовував і старшина ступала на шлях порушення демократичних норм, рядове козацтво скликало «чорну раду», рішення якої мусило беззастережно виконуватися старшиною під загрозою повстання. Слід підкреслити, що державні традиції і досвід Запорозької Січі значною мірою були використані при

будівництві
жави в
ни у
1648—165

У 1557
тарсько-мол
кам вдало
цьку Січ і
ки відсту
Монастирсь
(ймовірно,
острова,
мольського
ку імені Ш
петровську
цький поча
лення. У
рушив у
де потрап
страчений
казу с
Кануні.
1564 року
ли Січ на
який знах
ні одноім
ро. На пе
маківсько
роки)
походи
ської ім
ханства,
1577 - році
Підкова о
котра бул
залежност
став за п
мас госпо
цієї краї

СИЛУ
ціну
мона
польські
Старий, а
Август на
тину
службу.
литої Сте
році прод
і створив
ве козаць
ни Війсь
слова «
сок). Ре
тоді «пра
Черкащин
ним осере
то Трах
рем та ш
єстровців
дом шіст
полковник
ський, К
ський, Ки
ський, Че
ділялися
сотні бул
вими, але
територія.
Реєстровц
привілейо
цтва.

ТОМА
ла
пот
лянського
водом Кр
го у. 15
той час,
мували
польськи
маківськ
динці й
рожці зм
ти Січ
лежало
південний

...тько Великий Луг

Юрій **МИЦИК**

...імперії, яка ...становила ...езпеку для ...Османської ...посилюється ...бто коли во- ...перетворила ...ке ханство. ...е Причор- ...вали ногай- ...помилково ...ськими. Во- ...а Україну з ...о.

...Сцілюю і Ха- ...к молотом і ...формувалося ...цтво. Пере- ...ть козаків ...української ...бднота, хоча ...ти, особливо ...вання коза- ...нів й інших ...наприклад ...православної ...датну роль в ...ого козацтва ...ський князь ...тро Вишне- ... Щодо на- ...кладу, то ..., доміну- ...прибували ...інших регіо- ...асамперед з ..., Київщини

...о безмежних ...селилися на ...Південного ...нних прито- ...ара, Вовча, ...Сіверський ...Мокра Сура, ...влук, Самса- ...та ін.). ...—XVIII ст., ...Запорозького ...берегів Сі- ...до Одещи- ...Полтавської ...областей до ...моря. Вони ...сім паланок (областей), названих звичайно за річками: Самарська, Орільська, Протовчанська, Кальміуська, Бугогардівська, Інгульська, Кодацька та Прогноївська. Вони швидко заселялися і освоювалися козаками та їх сім'ями: виникали зимівники, хутори, села, навіть міста (Старий Кодак, Новий Кодак, Самара та ін.). Вони дали початок переважній більшості сучасних населених пунктів, у тому числі й великим містам (Дніпропетровськ, Кривий Ріг, Новомосковськ, Нікополь, Запоріжжя та ін.),

Столицею запорозького козацтва була Запорозька Січ. Слово «Січ» походило від «засіка» (укріплення), а те, в свою чергу,— від слів «сікти», «рубати». На жаль, поки що невідомо, де знаходилася Запорозька Січ наприкінці XV — у першій половині XVI ст. Лише пізніші джерела дають підстави вважати першою з відомих Січей Хортицьку, тобто ту, яка існувала у 1553—1557 роках на найбільшому дніпровому острові Хортиці. Хортицька Січ була створена за активної участі гетьмана запорожців, князя Дмитра Вишневецького, оспіваного українським народом під іменем Байди за мужність в успішній боротьбі проти Османської імперії та Кримського ханства.

Запорозьке козацтво продовжило державні традиції України, які беруть свій початок від Київської Русі, Галицько-Волинського князівства, певною мірою і Великого князівства Литовського. Воно створило свій уряд, місцеву адміністрацію, військові сили (Військо Запорозьке), суд, дипломатичну службу, символіку тощо, контролюючи значну територію Південної України, хоча кордони тоді не були досить стабільними. На Січі діяв оригінальний державний устрій, який виключав узурпацію влади козацькою старшиною, не кажучи вже про гетьмана чи кошового отамана. Звичайно, роль старшини була значною, особливо в останній період існування запорозького козацтва, мали місце й соціальні суперечності, але не можна не визнати демократизму Запорозької Січі, котру Карл Маркс визначив як «християнську козацьку республіку». Можна лише дивуватися, як Запорозька Січ — республіка могла так довго триматися у сусідстві з монархіями, типовими для Європи XV—XVIII ст.: Росія, Річ Посполита, Кримське ханство, Османська імперія та ін.

Вся повнота влади на Січі належала загальній раді, до якої входили всі козаки. Обирали старшину прямим голосуванням, звичайною більшістю. Старшина, в тому числі й кошовий отаман, регулярно переобиралися (як мінімум щорічно або в разі необхідності). Зазначимо, що у старшини не було ніяких привілеїв, ніяких «спецпайків», і кошовий сьорбав ту ж юшку, що і рядовий козак. За всю історію Запорозької Січі ми не бачимо і в зародку чогось подібного до горезвісного культу особи, що забезпечувалося чітким демократичним механізмом влади. Коли ж він не спрацьовував і старшина ступала на шлях порушення демократичних норм, рядове козацтво скликало «чорну раду», рішення якої мусило беззастережно виконуватися старшиною під загрозою повстання. Слід підкреслити, що державні традиції і досвід Запорозької Січі значною мірою були використані при будівництві Української держави в ... Ви... ві... ни у... ...ськ... народу 1648—1654 років.

У 1557 році турецько-татарсько-молдавським військам вдалося взяти Хортицьку Січ і знищити її. Козаки відступили на північ до Монастирського урочища (ймовірно, Монастирського острова, сучасного Комсомольського, на території парку імені Шевченка у Дніпропетровську). Тут Вишневецький почав будувати укріплення. У 1563 році він вирушив у похід у Молдавію, де потрапив до полону і був страчений у Стамбулі з наказу с... ...ймана II Кануні. ...пізніше (близько 1564 року) козаки перенесли Січ на острів Томаківку, який знаходився при впадінні однойменної річки у Дніпро. На період існування Томаківської Січі (1564—1593 роки) ...падаю... блискучі походи ...заків пр... Османської імперії, Кримського ханства, ногайських орд. У 1577 році запорожець Іван Підкова оволодів Молдавією, котра була тоді у васальній залежності від Туреччини, і став за підтримки трудящих мас господарем (правителем) цієї країни.

Силу козацтва високо цінували європейські монархи. Не випадково польські королі Сигізмунд Старий, а також Сигізмунд-Август намагалися взяти частину ... ...військову службу. Король Речі Посполитої Стефан Баторій у 1578 році продовжив ці починання і створив так зване реєстрове козацьке військо з частини Війська Запорозького (від слова «реєстр», тобто список). Реєстровці отримали тоді «права й вольності» на Черкащині, яка стала потужним осередком козацтва, місто Трахтемирів з монастирем та шпиталем тощо. З реєстровців було створено згодом шість полків на чолі з полковниками (Білоцерківський, Канівський, Корсунський, Київський, Переяславський, Черкаський), котрі поділялися на сотні. Полки й сотні були не лише військовими, але й адміністративно-територіальними одиницями. Реєстровці складали вищу, привілейовану частину козацтва.

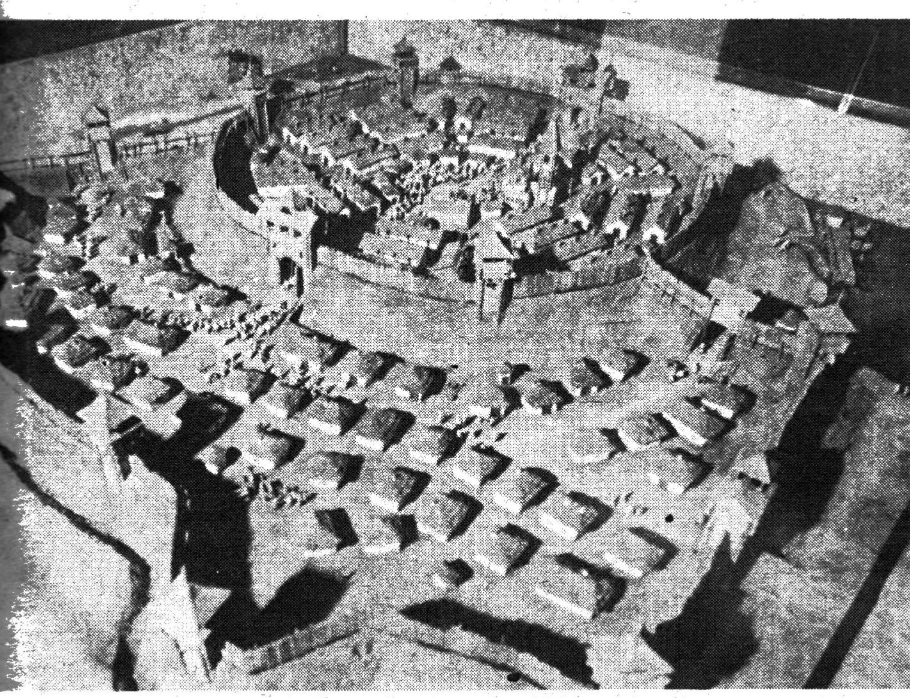
Томаківська Січ стала головною базою для потужного козацько-селянського повстання під проводом Криштофа Косинського у 1591—1593 роках. У той час, коли повстанці штурмували Київ, де знаходився польський гарнізон, на Томаківську Січ вдарили ординці й захопили її. Запорожці змушені були перенести Січ на інше місце, яке лежало в 20 кілометрах на південний захід від гирла Томаківки. Це було гирло ріки Базавлук при впадінні її в Дніпро. Так виникла Базавлуцька Січ (1594—1638 роки), існування якої стало кульмінаційним моментом в історії Запорожжя. На цей період припадають найпотужніші сухопутні й морські операції козаків на всьому узбережжі Чорного й Азовського морів, походи в Росію з Самозванцем, участь у Селянській війні під проводом І. Болотнікова (початок XVII ст.), походи у Прибалтику проти Швеції, у Молдавію, Валахію, Трансільванію. У роки Тридцятилітньої війни (1618—1648 роки) козаки воювали на службі європейських монархів у Чехії, Словаччині, Угорщині, Австрії, Фландрії, Німеччині, Франції, були удостоєні почестей від римського папи. Козаки уклали союз з Іраном та Кримським ханством проти Туреччини, взяли Бахчисарай, мали тісні дипломатичні контакти з Росією, Австрією, Швецією та ін. Козаки піднімали повстання на турецьких галерах у Чорному, Середземному та інших морях, прислужилися у перемозі військ Речі Посполитої над армією турецького султана Османа II під Хотином у 1621 році, чим уславились у всій Європі. Базавлуцька Січ була головною базою національно-визвольних повстань кінця XVI — першої половини XVII ст., на чолі яких стояли герої українського народу — С. Наливайко, М. Жмайло, Т. Федорович-Трясило, І. Сулима, П. Павлюк, К. Скидан, Д. Гуня, Я. Острянин. Після поразки повстання 1637—1638 років уряд Речі Посполитої змусив перенести Січ на беззахисний Микитин Ріг (нині — Нікополь). Микитинська Січ (1638—1652 роки) існувала в умовах особливо тяжкого гніту Речі Посполитої, під жорстоким контролем колонізаторів. Але 1648 року вона була взята прибічниками Богдана Хмельницького, і саме звідти пролунав заклик до всенародного повстання. Микитинська Січ послужила базою для Визвольної війни українського народу 1648—1654 років, яка призвела до повалення гніту польських колонізаторів на значній частині України. У 1652 році Січ перенесли до гирла річки Чортомлик, ближче до колишньої Базавлуцької. Історія Чортомлицької Січі (1652—1709 роки) пов'язана і з Визвольною війною українського народу, і з його подальшою боротьбою проти поневолювачів. Після Переяславської ради 1654 року було укладено, як відомо, російсько-український договір. При всій своїй суперечливості та незавершеності він був рівноправним і взаємовигідним, поклав початок існуванню своєрідної конфедерації Росії та України. Запорозька Січ входить як автономна частина до складу Української держави (Гетьманщини). На жаль, договір проіснував лише п'ять років. У 1659 році гетьман Юрій Хмельницький мусив укласти новий, яким царський уряд розпочав наступ на суверенітет України. Україна, точніше її частина вкупі з Січчю, стала автономною одиницею у складі Російської імперії, а пізніше, за часів Петра I та Катерини II, і цю автономію було анульовано.

Чортомлицька Січ міцно пов'язана із спільною боротьбою російського та українського народів проти царського уряду. Досить згадати хоча б потужні Селянські війни в Росії під проводом С. Разіна (1667—1671 роки) та К. Булавіна (1707— 1708 роки). Важливу роль відіграла Січ в боротьбі слов'янських народів проти Османської імперії, причому тут особливо відзначився національний герой України — кошовий отаман Іван Сірко. Запорожці на чолі з Костем Горієнком (Головком) підтримали повстання гетьмана Лівобережної України Івана Мазепи проти колоніальної політики Петра І. Після поразки повстання запорожці зазнали тяжких репресій. Чортомлицька Січ була взята штурмом карателями Яковлєва, а запорожці мусили відступати на землі, які тоді контролювалися Кримським ханством. Так виникли Кам'янська Січ — 1709—1711 роки (біля сучасного Берислава Херсонської області), а потім — Олешківська, 1711—1733 роки (біля міста Олешки — сучасного Цюрупинська Херсонської області). У 1734 році запорожці повернулися на старі місця й заснували Нову Січ на річці Підпільний (... називають ... Краснокутсь... пільненською (восьма) Січ...

Період ... Січі характ... ливо інтенс... ською діял... «фермерів», ... месла й то... ням важли... пунктів. За... участь у ро... війнах 1735... 1774 років, ... Росія здобу... ного моря. ... зраджують ... і підтримую... дові козак... рух проти ... на Правобе... Селянську ... 1773—1775 ... дом О. Пуг...

Показо... порож... лізняк... Коліївщину ... тім, втікши... Сибіру, бив... човській ар...

Скориста... шення Селя... пішного за...

Чи... попе...

Микола **ОЛЕНКОВСЬК...**

Одна з найцікавіших історичних таємниць, пов'язаних з Нижнім Подніпров'ям, вже понад сто років привертає увагу істориків. Мова про місцерозташування давньоруського літописного міста XI—XIII століть Олешшя. Було відомо лише, що знаходилось воно десь у пониззі Дніпра.

Місто вперше згадується у давньоруських літописах під 1084 рік, коли князь Давид Ігоревич захопив і пограбував у ньому так званих гречників, тобто руських торговців з греками. Є опис взяття Олешні берладниками у 1160 році і вигнання їх київською раттю. В інших джерелах Олешшя відзначається як зручний притулок на шляху з Корсуня (Херсона) та Царграда до Києва. Подальша доля міста в літописах не відображена. Було також забуте місце його розташування.

Пошуки залишків Олешшя неодноразово проводилися протягом другої половини XIX — першої половини XX століть. Спочатку це робив видатний вчений-історик Іван Забєлін, а в подальшому херсонські археологи. Пошуки провадились переважно на території та поблизу міста Олешки (Цюрупинськ). Вони виявились безрезультатними.

Враховуючи, що Олешшя було торговельним форпостом на водному шляху, не виникає сумнівів щодо його розташування — лише на берегах Дніпра (та його приток) впритул до водної артерії. У 70—80-ті роки автором цієї ста... стежено оби... ра в межах ... ласті. Окрі... берегів ниж... слідження й... експедиціям... хеології Ака... їни. Ніяких ... руського мі...

Першоряд... встановленн... розташуванн... відкриття д... селення XI-... Великому ... острові у де... пам'ятку ст... 1970 році ... го зруйнува... 1972 році ... кий археоло... виявив на ... новану ділян... ним були п... археологічні... Але цими ... ник довів ви... названого ... висновки пр... лежності па... ків Олешшя...

У 1985 р... вів деякі ро... незруйнован... цьому посел... виявилися ... також безза... нався до ду... археолога.

Правомір... обгрунтовує... ментами — ... пам'ятки, ка... ництво, ве... ність так зв... го шару арх... ріалом, рі... багатство з...

ГОЛОС України

Т

країнської дер-
Ви льної вій-
к народу
оків.

ці турецько-та-
ським військ
взяти Хорти-
нищити її. Коза-
на північ до
о урочища
Монастирського
асного Комсо-
території пар-
енка у Дніпро-
Тут Вишневе-
будувати укріп-
3 році він ви-
у Молдавію,
о полону і був
Стамбулі з на-
ймана II
ище (близько
озаки перенес-
рів Томаківку,
ся при впадін-
і річки у Дніп-
існування То-
і (1564—1593
ають блискучі
проти Осман-
Кримського
ських орд. У
порожець Іван
ців Молдавією,
ді у васальній
Туреччини, і
мки трудящих
(правителем)

зацтва високо
європейські
Не випадково
лі Сигізмунд
ож Сигізмунд-
ися взяти час-
військову
Речі Поспо-
Баторій у 1578
ці починання
зване реєстро-
йсько з части-
порозького (від
», тобто спи-
вці отримали
вольності» на
а стала потуж-
козацтва, міс-
ів з монасти-
ем тощо. З ре-
створено зго-
ків на чолі з
(Білоцерків-
кий, Корсун-
ий, Переяслів-
кий), котрі по-
тні. Полки й
лише військо-
міністративно-
и одиницями.
ладали вищу,
частину коза-

ЬКА Січ ста-
ою базою для
козацько-се-
ання під про-
а Косинсько-
593 роках. У
овстанці штур-
е знаходився
ізон, на То-
варили ор-
или її. Запо-
були перенес-
не місце, яке
ілометрах на
від гирла То-

маківки. Це було гирло ріки Базавлук при впадінні її в Дніпро. Так виникла Базавлуцька Січ (1594—1638 роки), існування якої стало кульмінаційним моментом в історії Запорожжя. На цей період припадають найпотужніші сухопутні й морські операції козаків на всьому узбережжі Чорного й Азовського морів, походи в Росію з Самозванцем, участь у Селянській війні під проводом І. Болотнікова (початок XVII ст.), походи у Прибалтику проти Швеції, у Молдавію, Валахію, Трансільванію. У роки Тридцятилітньої війни (1618—1648 роки) козаки воювали на службі європейських монархів у Чехії, Словаччині, Угорщині, Австрії, Фландрії, Німеччині, Франції, були удостоєні почестей від римського папи. Козаки уклали союз з Іраном та Кримським ханством проти Туреччини, взяли Бахчисарай, мали тісні дипломатичні контакти з Росією, Австрією, Швецією та ін. Козаки піднімали повстання на турецьких галерах у Чорному, Середземному та інших морях, прислужились у перемозі військ Речі Посполитої над армією турецького султана Османа II під Хотином у 1621 році, чим уславились у всій Європі. Базавлуцька Січ була головною базою національно-визвольних повстань кінця XVI — першої половини XVII ст., на чолі яких стояли герої українського народу — С. Наливайко, М. Жмайло, Т. Федорович-Трясило, І. Сулима, П. Павлюк, К. Скидан, Д. Гуня, Я. Острянин. Після поразки повстання 1637—1638 років уряд Речі Посполитої змусив перенести Січ на беззахисний Микитин Ріг (нині — Нікополь). Микитинська Січ (1638—1652 роки) існувала в умовах особливо тяжкого гніту Речі Посполитої, під жорстоким контролем колонізаторів. Але 1648 року вона була взята прибічниками Богдана Хмельницького, і саме звідти пролунав заклик до всенародного повстання. Микитинська Січ послужила базою для Визвольної війни українського народу 1648—1654 років, яка призвела до повалення гніту польських колонізаторів на значній частині України. У 1652 році Січ перенесли до гирла річки Чортомлик, ближче до колишньої Базавлуцької. Історія Чортомлицької Січі (1652—1709 роки) пов'язана і з Визвольною війною українського народу, і з його подальшою боротьбою проти поневолювачів. Після Переяславської ради 1654 року було укладено, як відомо, російсько-український договір. При всій своїй суперечливості та незавершеності він був рівноправним і взаємовигідним, поклав початок існуванню своєрідної конфедерації Росії та України. Запорозька Січ входить як автономна частина до складу Української держави (Гетьманщини). На жаль, договір проіснував лише п'ять років. У 1659 році гетьман Юрій Хмельницький мусив укласти новий, яким царський уряд розпочав наступ на суверенітет України. Україна, точніше її частина вкупі з Січчю, стала автономною одиницею у складі Російської імперії, а пізніше, за часів Петра I та Катерини II, і цю автономію було анульовано.

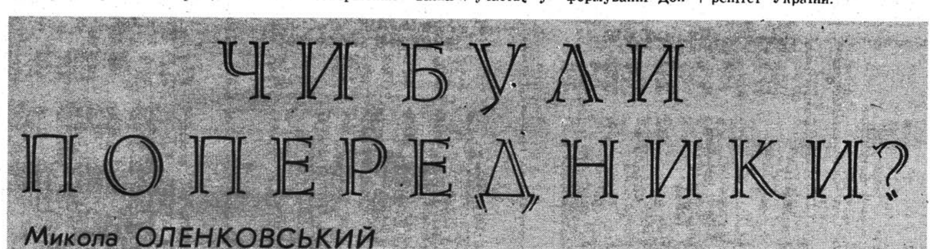
ЧОРТОМЛИЦЬКА Січ тісно пов'язана із спільною боротьбою російського та українського народів проти царського уряду. Досить згадати хоча б потужні Селянські війни в Росії під проводом С. Разіна (1667—1671 роки) та К. Булавіна (1707— 1708 роки). Важливу роль відіграла Січ в боротьбі слов'янських народів проти Османської імперії, причому тут особливо відзначився національний герой України — кошовий отаман Іван Сірко. Запорожці на чолі з Костем Горієнком (Головком) підтримали повстання гетьмана Лівобережної України Івана Мазепи проти колоніальної політики Петра I. Після поразки повстання запорожці зазнали тяжких репресій. Чортомлицька Січ була взята штурмом карателями Яковлева, а запорожці мусили відступати на землі, які тоді контролювалися Кримським ханством. Так виникли Кам'янська Січ — 1709—1711 роки (біля сучасного Берислава Херсонської області), а потім — Олешківська, 1711—1733 роки (біля міста Олешки — сучасного Цюрупинська Херсонської області). У 1734 році запорожці повернулися на старі місця й заснували Нову Січ на річці Підпільній (1734—1775). Її називають ще Покровською, Краснокутською або Підпільненською. Це остання (восьма) Січ.

Період існування Нової Січі характеризувався особливо інтенсивною господарською діяльністю козаків-«фермерів», розвитком ремесла й торгівлі, заснуванням важливих населених пунктів. Запорожці беруть участь у російсько-турецьких війнах 1735—1739 і 1768—1774 років, внаслідок яких Росія здобула вихід до Чорного моря. Водночас вони не зраджують ідеалів свободи і підтримують, принаймні рядові козаки, гайдамацький рух проти панської Польщі на Правобережній Україні, Селянську війну в Росії 1773—1775 років під проводом О. Пугачова.

ПОКАЗОВОЮ є доля запорожця Максима Залізняка, який очолив Коліївщину 1768 року, а потім, втікши із заслання, з Сибіру, бився в лавах пугачовської армії.

Скориставшись із придушення Селянської війни, успішного завершення війни проти Османської імперії, виходячи з грабіжницької національної політики, Катерина II та її уряд в особі насамперед Г. Потьомкіна вирішили покінчити із запорозьким козацтвом. На основі царського маніфесту війська генерала Текелія 16 червня 1775 року зайняли Січ. Старшину було репресовано або взято на царську службу, а рядове козацтво розійшлося по зимівниках і селах Південної України. Частина козаків пішла в Туреччину, де заснувала Задунайську Січ (1775—1828 роки) — копію Запорозької, частина увійшла до так званого Війська вірних козаків (1783—1787 роки), яке блискуче виявило себе в російсько-турецькій війні 1787—1791 років. Після завершення її запорожці переселилися на Кубань і поклали початок кубанському козацтву. Зазначимо, що з колишніх запорожців складалися в основному такі козацькі війська, як Бузьке (1769 — 1797, 1803—1817 роки), Катеринославське (1787—1796 роки), Азовське (1828 — 1865 роки). Вони брали участь у формуванні Донського, Терського, Уральського та інших козацьких військ царської Росії.

ЗАПОРОЗЬКА Січ — мати всіх козаків України й Росії, була знищена царським урядом і каральними військами, її землі почали роздаватися поміщикам, котрі принесли на Південну Україну кріпацтво. Але запорожці збереглися в пам'яті народній, ставши уособленням українського духу свободи, боротьби українського народу проти експлуататорів та іноземних загарбників. Воно відіграло надзвичайно велику роль у формуванні української нації, української культури, дозволило народу не лише вистояти у тяжкій борні, а й забезпечити освоєння степового океану. Демократична республіка протягом століть трималася острівцем свободи в оточенні могутніх монархій. І символічно, що на 500-річчя запорозького козацтва припала видатна подія в історії України: Верховна Рада УРСР 16 липня 1990 року прийняла Декларацію про державний суверенітет України.

Одна з найцікавіших історичних таємниць, пов'язаних з Нижнім Подніпров'ям, вже понад сто років привертає увагу істориків. Мова про місцерозташування давньоруського літописного міста XI—XIII століть Олешшя. Було відомо лише, що знаходилось воно десь у пониззі Дніпра.

Місто вперше згадується у давньоруських літописах під 1084 рік, коли князь Давид Ігоревич захопив і пограбував у ньому так званих гречників, тобто руських торговців з греками. Є опис взяття Олешні берладниками у 1160 році і вигнання їх київською раттю. В інших джерелах Олешшя відзначається як зручний притулок на шляху з Корсуня (Херсона) та Цариграда до Києва. Подальша доля міста в літописах не відображена. Було також забуте місце його розташування.

Пошуки залишків Олешшя неодноразово проводилися протягом другої половини XIX — першої половини XX століть. Спочатку це робив видатний вчений-історик Іван Забєлін, а в подальшому херсонські археологи. Пошуки провадились переважно на території та поблизу міста Олешки (Цюрупинськ). Вони виявились безрезультатними.

Враховуючи, що Олешшя було торговельним форпостом на водному шляху, не виникає сумнівів щодо його розташування — лише на берегах Дніпра (та його приток) впритул до водної артерії. У 70—80-ті роки автором цієї статті ретельно обстежено обидва береги Дніпра в межах Херсонської області. Окрім того, частини берегів нижнього Дніпра досліджено й археологічними експедиціями Інституту археології Академії наук України. Ніяких слідів давньоруського міста не виявлено.

Першорядне значення для встановлення дійсного місця розташування Олешшя має відкриття давньоруського поселення XI—XIII століть на Великому Потьомкінському острові у дельті Дніпра. Про пам'ятку стало відомо ще в 1970 році після її часткового зруйнування дачами. У 1972 році відомий запорізький археолог О. Бодянський виявив на поселенні незруйновану ділянку пам'ятки, де ним були проведені невеликі археологічні дослідження. Але цими роботами дослідник довів виняткову цінність названого об'єкту і зробив висновки про можливість належності пам'ятки до залишків Олешшя.

У 1985 році я також провів деякі розкопки ще однієї незруйнованої ділянки на цьому поселенні. Результати виявилися вражаючими, і я також беззаперечно приєднався до думки запорізького археолога.

Правомірність висновку обгрунтовується такими аргументами — великі розміри пам'ятки, кам'яне домобудівництво, величезна насиченість так званого культурного шару археологічним матеріалом, різноманітність та багатство знахідок, домінуюче розміщення острова в дельті Дніпра, наявність деревної рослинності, відсутність інших давньоруських пам'яток у пониззі Дніпра.

Та найважливішим доказом розташування Олешшя на заплавному острові, а не на корінному березі, може вважатись етимологія назви міста. Як було встановлено Іваном Забєліним ще у 80-ті роки минулого століття, у ранньосередньовічних слов'ян олешшям називалась лісова болотиста місцевість, вкрита переважно **вільхою (ольхою)** та іншою вологолюбною рослинністю (що в цілому якнайбільше відповідає нижньодніпровським плавням).

З другого боку, дослідженнями О. Бодянського та інших встановлено, що в давнину острів мав значне підвищення над рівнем Дніпра. Таким чином, острів був цілком придатним для цілорічного і досить зручного проживання мешканців Олешшя. І, головне, численні гавані у тихих протоках робили місто зручним для стоянки суден та торговельних операцій у перевалочно-транзитній торгівлі. Не виключена можливість митної та прикордонно - спостережницької функцій міста у початковий період його існування.

Цікаво, що місце, де знаходилось Олешшя, у пам'яті народній не збереглося, а от назва його пройшла через віки й збереглася (мабуть, на топонімічній основі) до XVIII століття. Безумовно, збереглася вона в середовищі українського окозаченого населення Надпоріжжя та Запоріжжя (нижнього Дніпра). Про це свідчить назва Олешківської Запорозької Січі. Це дуже важливо у зв'язку з визначенням часу становлення української нації. Українськими археологами й істориками доведено, що цей процес проходив раніше, ніж у XV —XVI століттях, як це намагалися довести деякі шовіністично настроєні науковці. У XVI—XVII століттях він у цілому завершився, а от коли розпочався, ще не визначено.

Дані, наведені у зв'язку з Олешшям, свідчать, що вже у XII—XIII століттях існувало вільне нижньодніпровське (запорозьке) населення, одна з назв якого могла бути, наприклад, берладники. Тобто козаки-запорожці XV—XVIII століть мали попередників ще за кілька століть до цього. Олешшя абсолютно збігається з розташуванням Запорозьких Січей. Таким чином, це місто, разом з поселеннями X—XIV століть, розташованими на Надпорозьких островах та давніх нижньодніпровських городищах, є їхнім прототипом і свідчить про те, що територія Нижнього Подніпров'я освоювалася українським населенням не з XVII — XVIII століть, а значно раніше.

Олешшя було одним з головних пунктів у торгівлі прибалтійських та східнослов'янських держав із середземноморськими в XI—XIII століттях. Ця пам'ятка, безумовно, має загальноєвропейське значення.

Резонанс

ЩЕ РАЗ ПРО НАЦІОНАЛЬНЕ ВІЙСЬКО

Чи буде справді суверенною Україна без національної армії? Після подій у Литві та заяви Бориса Єльцина про необхідність створення російських збройних сил це запитання знову замигтіло в промовах народних депутатів, на сторінках газет, на помпезних урочистих зборах і стихійних мітингах в «гайдпарках».

Це ж запитання — в листах, які редакція одержала після публікації статті «Національне військо: утопія сепаратистів чи вимога часу». Проти створення української армії з усіх наших дописувачів виступив лише один. Це — майор у відставці з Дрогобича О. Білий. Його міркування було надруковано в № 31 від 14 лютого під заголовком «Чи потрібні «домашні» полки!».

Отже, національне військо — це вимога часу! Мабуть, ні, якщо задовольнитись лише паперовим суверенітетом, не рахувати народні мільярди, керуватись в політиці принципом «гармати — замість масла», закривати очі на «дідівщину» і не чути крику відчаю солдатських матерів.

Колесо історії не можна повернути назад, полюбляли повторювати викладачі наукового комунізму. 16 липня 1990 року це колесо покотилось шляхом у напрямку «Українська незалежна держава». А одна з найголовніших складових майбутньої державності — своє військо.

Про це розмірковують наші читачі.

Я за реформу в Збройних Силах, за професійну армію. Як українець, я й за те, щоб Україна мала б якесь своє національне військо. Але ж яке? Якими повинні бути його функції в Збройних Силах СРСР (бо ми ж ще в Союзі)? Як забезпечити їхню високу боєздатність на кошти з бюджету України? Якими бачаться шляхи використання знань, можливостей та досвіду сучасних офіцерів-українців, більше половини яких, як сказано в статті «Національне військо: утопія сепаратистів чи вимога часу», хотіли б служити на території своєї республіки? Що думає про це наш уряд?

С. ДУДКЕВИЧ.

Київ.

* * *

Тільки той народ чогось вартий, який здатний себе захистити. Як захищатиме себе український народ? Необхідно насамперед створити республіканське міністерство оборони і почати комплектування власної Української армії. Не буде армії — всі зусилля по розбудові незалежної Української держави лопнуть, як мильна булька. Чому такою нагальною є потреба створення своєї армії? Тому що не виключена можливість приходу до влади замість Горбачова нового Сталіна. Як будемо боронити тоді свій суверенітет?

А. ІВАНИШИН.

Полтавська область.

* * *

«Армійська панорама» повинна продовжувати висвітлювати негативне в Радянській Армії. Генерали ніколи не захочуть військової реформи. Їх треба примусити поважати наш суверенітет і рахувати наші гроші. Не є правдою ствердження, що офіцери наші згорьовані і нещасні. Офіцери в Радянській Армії страшенно неосвічені. Україні треба створювати не лише свою армію, а й свій офіцерський корпус.

В. ШЕВЕЛЬ.

Маріуполь.

* * *

На оборону в Радянському Союзі витрачається 20 відсотків національного бюджету. Такі витрати дозволяє собі лише Північна Корея — «найщасливіша» країна світу, яка продовжує під керівництвом «геніального» вождя Кім Ір Сена будувати комунізм. Лише перехід до національної армії припинить пограбування нашого народу. А зараз ми годуємо армію, яка налічує 5 мільйонів чоловік. Якщо в американській армії на 3500 чоловік особового складу 1 генерал, то в нашій — на кожні 700. То якої ж реформи захочуть генерали, якщо вони від армії за рахунок народу мають все?

В. ГУСАР.

Запоріжжя.

* * *

Ознайомився зі статтею «Національне військо: утопія сепаратистів чи вимога часу». Впевнений, що створення Української армії — це не утопія, а справді вимога часу. Наведені в статті дані про 1 мільйон 200 тисяч військових на Україні — не нові. Треба додати до цієї кількості ще особовий склад військових училищ, академій, внутрішні війська. Нині цей велетенський військовий монстр поповнюється десятками тисяч офіцерів, прапорщиків, сержантів і солдатів, яких виганяють з Східної Європи. Це приблизно чверть мільйона чоловік. Для чого Україні стільки війська? Нам необхідна невелика мобільна національна армія чисельністю не більше 200 тисяч чоловік. На її утримання буде витрачатись 5—8 мільярдів карбованців, а не 15—20, як сьогодні.

А. ЧЕРНІЛЕВСЬКИЙ.

Вінницька область.

* * *

Щиро дякую вам за статтю «Національне військо: утопія сепаратистів чи вимога часу». Заради лише одного цього матеріалу варто було б передплачувати вашу газету. Україні та іншим республікам не обійтись без національних армій. А ядерну зброю треба віддати центру.

Я звернувся до інших газет з проханням передрукувати цю статтю.

Є. СІРЕЦЬКИЙ.

Полтава.

* * *

Що б сталося з економікою США, якби американці покірливо дозволяли грабувати себе, витрачаючи на військові потреби до 20 відсотків валового національного продукту. Чи не довелося б їм посилати пакунки з їжею та одягом?

В. ШЕЛУДЬКО.

Біла Церква.

* * *

Підтримую статтю «Національне військо: утопія сепаратистів чи вимога часу». Безперечно, нам треба мати свою армію і робити це треба негайно. Годувати фанатиків-генералів Україна більше не може. Скільки можна смоктати соки з народу? Міністерство оборони СРСР — це ненажерливий дракон, апетит якого безмежний. За народні кошти генерали будують фешенебельні дачі, а солдатам виплачують мізерні гроші.

В. ПРОЦАЙ.

Харківська область.

НАРЕШТІ ми знову зустрілися! Щиро кажучи, я вже скучила і дуже рада бачити вас у своїй вітальні!

Сьогодні нам доведеться обійтись без «Смачного»: якось ще не звикла до «кошика», та й хто його має наповнювати продуктами, теж неясно. Невже сам В. Павлов? Щось не віриться... Тож давайте спілкуватись натщесерце, кажуть, ніби мозок так краще інформацію сприймає. Зрештою, нічого іншого нам і не залишається.

Рубрика «Коли мені було 16 років...» представлена нині не зовсім звично. З вашого дозволу я надаю слово чоловікові, який, до того ж, пише про свої 17 і не пише про жінок. Проте вас може зацікавить його розповідь про події, очевидцем яких він був. Та й як сказати, що про жінок не пише... Адже події ті лягали важким тягарем і на жіночі плечі...

А ось жіночі листи, що надходять на адресу цієї рубрики, дуже мене турбують... У спогадах про свої 16 ще жодна жінка не згадала про кохання. Що ж це з нами коїться, що політика стала хвилювати нас більше за коханих? Невже емансипація одержала остаточну перемогу? Не хочеться в це вірити. Та й розповідь Валентини Корецької свідчить про протилежне...

Як не протестуй проти емансипації, а від життя нікуди не втечеш. І я дуже рада, що Алла Сластіна, голова жіночої ради м. Судак, і жінки-активістки клубу «За права жінок», вирішуючи суспільні питання, не втратили жіночності. Це дуже втішно, бо хто, як не жінка, потурбується про те, щоб нащадкам нашим було й де жити, а найголовніше — було б кому жити... То я теж хочу приєднатися до їхнього заклику: давайте єднатися, сестри мої, давайте розв'язувати проблеми, що постають перед нами, не галасом на мітингах, а спокійною працею так, як робили це наші бабусі й матері.

А про «Крик душі» що скажеш? Крик — він крик і є... На жаль, інколи дійсно кричати хочеться, але мусиш триматися...

Ой, заговорила я вас зовсім! Оце-то господиня! Говорить-говорить, і не переслухаєш її, а гості у дверях стоять! Проходьте, будь ласка, сідайте, де кому зручніше, та й починаймо знайомитись! Мене, сподіваюсь, ви вже знаєте, проте дозвольте нагадати, що завжди до ваших послуг

Катерина ВОРОНЕНКО.

КОЛИ МЕНІ БУЛО 16 РОКІВ...

...Коли мені було не 16, а 17 років, я закінчив семирічну школу. Був період НЕПу. Через рік вступив до комсомолу, тоді вся передова молодь прагнула вступити до цієї організації, бо це було щось романтичне... Мій батько був зразковим хазяїном, у селі він вважався маломіцним середняком.

У 1927 році я вступив до педтехнікуму у Зінов'євську, це нинішній Кіровоград. Закінчив його достроково у 1930 році. Перед закінченням, у лютому 1930 року, мене направили в село на заготівлю посівних матеріалів і для допомоги у колективізації селян.

...Село було бідняцьке, поблизу полустанку Шостаківка близько Кіровограда. Представників з округи там було багато. Проводять збори, умовляють селян, обіцяють щасливе життя у колгоспі. Потім ставлять на голосування: «Хто за вступ до колгоспу?». Піднімається кілька рук. Головуючий оголошує: «Збори зірвали куркулі. Завтра о цій же годині збори продовжимо». Вночі збирають на підводи сімей 10 і вивозять їх на полустанок. Саджають у товарні вагони і відправляють на Північ. Так повторюють кілька разів...

Я побував на тому полустанку. Передати словами побачене неможливо... Крик, стогін, сльози відчаю... Проводжають селяни, яких чекає та ж сама доля...

Повернувся я до технікуму, відчитався на комсомольських зборах. Ухвалили: «Нічого не зробив». Я сказав, що у комсомол не годжуся. Пізніше мене з тієї організації виключили... З того часу лунають у моїй душі слова Великого Кобзаря: «...За що тебе сплюндровано, за що, Нене, гинеш...».

Колишній математик, нині пенсіонер (прізвища мого прошу не називати).
Кривий Ріг.

...Мене відразу зацікавила рубрика «Коли мені було 16 років...», адже цікаво дізнаватися про те, чим жила молодь минулих років не з книжок, а від самих людей.

Мені 25 років. Здається, не так давно було 16, а скільки сталося за цей час змін у нашому житті! А головне — сталося те, про що мріялось у 16, — я відчула смак волі.

...Коли мені було 16 років, нас примушували студіювати твори Брежнєва, писати за цими творами реферати, виступати на спеціальних «читацьких конференціях». І ми, старшокласники, виконували це, бо боялися. Боялися двійки, боялися виключення зі школи і багато чого ще боялися. Страх у нас виховувався з дитинства. Уже в молодших класах нас привчали ходити строєм, завжди бути готовим до боротьби «за дело Коммунистической партии». Привчали вистоювати на дружинних лінійках по дві години. І коли слабі на здоров'я діти, не витримавши цього знущання, прямо на святковій лінійці втрачали свідомість, це теж сприймалось як належне.

Мої ровесники зараз здаються мені «потерянным поколением», тому що нам так хотілося хоч краплини істини, правди... Та скрізь ми натикалися на стіну. Ми бачили, що слова дорослих розходяться зі справами, і не вірили їм. І тільки пісні Макаревича були для нас відрадою. Ми теж запитували себе: «...новий поворот, что он нам несет?».

Я категорично не згодна з тими, хто ідеалізує так звані «застійні часи», говорячи, ніби тоді «все було». Адже саме тоді народилося оте слово «дістати». У якій ще країні світу люди не купують товари, а дістають?!

Нас виростили манкуртами...

Алла СЕРДЮК, учитель.
Дніпропетровськ.

З життя жіночих рад

ВИЙТИ ІЗ ЗАЦІПЕНІННЯ

У листопаді минулого року в Алушті по лінії народної дипломатії відбувся міжнародний жіночий семінар, присвячений проблемам участі жінок у громадському житті, антивоєнних та екологічних організаціях.

Невтішна статистика, що оточує нас з усіх боків, — це результат більш як сімдесятирічної орієнтації жінок на виробничо - трудову діяльність замість материнства.

Непокоїть нас, жінок, і те, що й нині, в ході перебудови народжується велика кількість нових проблем, пов'язаних із здійсненням економічної реформи. І головна з них — жінки виявляться тією соціальною групою, яка в першу чергу зазнає процесів вивільнення робочої сили. Хіба гарантовано соціальний захист трудівницям? Верховною Радою УРСР прийнято закони про оренду, про власність, про підприємство. Але на місцях від цих, здавалося б, правильних законів передусім потерпають жінки.

Наприклад, госпрозрахункові колективи під будь-яким приводом звільняються саме від жінок, які мають дітей. Так, із вивільнених працівників, що зареєстровані районним бюро працевлаштування населення, 61 відсоток — жінки.

Протягом останніх 15 років у СРСР прийнято близько 30 законодавчих актів, що стосуються становища жінок. На жаль, у повсякденному житті багато з цих законів просто не виконуються, бо немає механізму їх реалізації.

Актив наших жінок дійшов висновку, що треба самотужки шукати шляхи розв'язання нагальних проблем. У нашому районі понад 40 жіночих рад, у яких працюють більше 200 активісток. Першим кроком жіночого руху стало створення в Судаку експериментального клубу «За права жінок». Метою діяльності клубу є:

1. Захист політичних, економічних і соціальних прав жінок; пропаганда ідей жіночого руху; розвиток і зміцнення зв'язків з організаторами міжнародного жіночого руху.

2. Пошук ділових жінок-лідерів, їх підготовка для участі в малому бізнесі, підтримка при висуненні на виборах до Рад народних депутатів.

3. Створення можливостей для розширення сфери застосування жіночої праці, працевлаштування вивільнених на підприємствах і в організаціях жінок із застосуванням неповного робочого дня, гнучкого графіка роботи.

4. Благодійна допомога жінкам, що не мають статку.

Основними джерелами фінансових ресурсів клубу на перших порах стануть добровільні благодійні пожертвування. Тому актив жінок Судакського району Кримської області звертається до керівників підприємств, організацій і установ, кооперативів, клубів, товариств, приватних осіб з проханням узяти участь у створенні Жіночого Фонду Милосердя. Наш розрахунковий рахунок № 000609714 в Судакському відділенні Агропромбанку.

Наша зброя — добре слово, мудра порада, щира турбота, взаємна довіра. Хочеться звернутися до всіх жінок Криму, та й не тільки Криму, а до жінок усієї республіки із закликом приєднатися до нашого руху, мета якого — зробити справедливішим і щасливішим життя наших жінок.

Прошу відгукнутися тих, кого зацікавили наші ідеї.

Алла СЛАСТІНА, голова Судакської районної жіночої ради.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Невигадана історія

І ПОЇХАЛИ РАЗОМ...

Похмурим ранком ішов малий Стасик до дитсадка, задумливий та зосереджений.

— Ма-а-м, — проказав, — пам'ятаєш той ранок, як татко ловив твою парасольку, а вітер гнав її так ловко під колеса машини?

— Пам'ятаю, — зітхнула мама.

— І замок у дверях відразу відремонтував! — продовжував жваво малюк.

Багато ще чого спливало у згадках малого — і те, як батьки розповідали про своє знайомство...

...Тролейбус на повороті шарпонуло, і мама когось ненароком штовхнула. Вже сподівалась почути «комплімент» з тих, які часто можна почути у нашому транспорті, але натомість спокійним тоном її запитали:

— Чи далеко вам їхати?

Так і поїхали разом...

А тепер нема татка, і все через оті мамині штани-варьонки. Тато сказав мамі, що не варто їх купляти.

— Ходи боса, ходи гола, аякже!

Це вже чув малий, лежачи в ліжечку.

— І взагалі, без тебе обійдемось! — був наприкінці сварки присуд батькові.

— Нову іграшку хочеш? — запитала мама, аби розгадати, над чим так замислився син. Стасик хитнув головою — «ні».

— Знаю тебе, хитруна!

І знову відмова.

— А чого ж ти хочеш? — пожвавішала мама.

— Щоб ви знову познайомились із татком, — світліючи очицями, проказав Стасик...

Розмову записала Валентина КОРЕЦЬКА.

КРИК ДУШІ

«Голосе України»! Послухай голос українки.

Ось ви там гарячкуєте у Верховній Раді УРСР: союз, федерація, конфедерація, суверенна Україна... А мені все одно, що воно буде. Немає різниці, яке ярмо наді мною. Мені дарма, в якому устрої мене мають за «бойову виробничу одиницю».

Гріш ціна вашим федераціям та конфедераціям, суверенітетам, якщо жінки в них — «комісари».

Людмила ГОРДІЙЧУК, жінка, дружина, мама двох дочок, бабця однієї внучки.
Ровно.

Ось уже й час нам прощатися... Сподіваюсь, вам не було дуже нудно розмовляти з моїми гостями. Пишіть мені, з ким би вам хотілося зустрітись у моїй вітальні, про що поговорити, дізнатись. Чекаю на вас! Хай щастить!

БАГАТО ГАЛАСУ ДАРЕМНО...

Збірна Угорщини — збірна СРСР. 0:1 (0:1). Відбірковий матч чемпіонату Європи. Будапешт. «Непштадіон». 17 квітня. 80000 глядачів. Суддя Арон Шмідхубер (Німеччина).

Збірна Угорщини: Петрі, Монош, Дістль, Сальма, Лімпергер, Гараба, Кіпріх, Козьма (Детарі, 63), Богнар (Вінце, 69), Льорінц, Ковач.

Збірна СРСР: Уваров, Чернишов, Кульков, Цвейба, Галямін, Шалімов, Михайличенко, Канчельскіс, Алейников, Коливанов, Юран (Кузнецов, 86).

Гол: Михайличенко (30).

Попереджено Алейникова, Чернишова, Михайличенка та Лімпергера.

Після цієї зустрічі турнірна таблиця в третій відбірковій групі набула такого вигляду:

	І	В	Н	П	М	О
Угорщина	5	2	2	1	7— 4	6
СРСР	3	2	1	0	3— 0	5
Італія	3	1	2	0	5— 1	4
Норвегія	3	1	1	1	3— 2	3
Кіпр	4	0	0	4	2—13	0

Не такий страшний чорт, як його малюють. Цю істину підтвердив поєдинок наших футболістів з угорцями. А галас навколо збірної Угорщини та її перемог над іспанцями (у товариському матчі) і над кіпріотами (офіційному) здійняли неабиякий.

І от поєдинок єврочемпіонату в Будапешті. Гості, слід сказати, обрали досить розумну тактику. Вони діяли від оборони, чітко і дисципліновано грали в обороні. А в середині поля відмінно почувався дует Михайличенко — Алейников. Саме цьому тандемові випало організувати і провести результативну атаку. «Хитрий лис» — Михайличенко в один дотик після філігранної передачі товариша холоднокровно розстріляв ворота Петрі.

Угорці ніби й володіли ініціативою, але в їхніх діях було більше емоцій, ніж логіки. Втім, вони, гадаю, мають дякувати долі, що все закінчилося для них так, а не гірше. Пригадаймо виходи на ворота Галяміна і Коливанова...

Після цієї перемоги шанси збірної СРСР на поїздку до Швеції наступного року на фінал турніру значно зросли. Адже головних конкурентів — італійців і угорців — вона прийматиме вдома.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

«ДИНАМО» — У ФІНАЛІ!

Не позаздриш баскетболісткам київського «Динамо». Судіть самі: вони чудово провели чемпіонат СРСР, на фініш прийшли першими, випередивши переслідувачок на шість очок. Але тепер уже ніби й здобутий чемпіонський титул їм доводиться... завойовувати в новому турнірі, який придумали вже в ході чемпіонату. З цією абракадаброю розібратися важко. Як і знайти тих мудреців, у «ясні» голови яких прийшли і варіанти фінальної частини всесоюзної першості країни.

Що ж, доводиться миритися з усім цим і доводити власну правоту на майданчику. А він розташований у чудовому спорткомплексі Київського політехнічного інституту, який дав притулок у нинішньому сезоні баскетболісткам - динамівкам. Тут і проходить завершальна частина чемпіонату, назва якої «плей-офф». Визначилися вже й фіналістки. Ними стали ЦСКА і київське «Динамо». Москвички здобули це право, досить упевнено перемігши динамівок Волгограда — 81:73 (47:37).

Наші землячки у півфіналі помірялися силами зі «Спартаком» (Московська область). Це відомий і дуже авторитетний колектив.

А динамівки обертів не збавляли і здобули чергову красиву перемогу — 98:72. Найбільше постарались Ірина Бойко — 24 очка і Олена Жирко — 17.

Після зустрічі репортери тісним кільцем оточили наставника «Динамо» (Київ) Володимира Рижова. Вітали його з перемогою і почули з його вуст коротенький коментар:

— Декого, можливо, здивував склад нашої стартової п'ятірки. Але для кожного суперника у нас оригінальний план підготовлено.

— Тепер вашим підопічним доведеться зіграти чи не найважливіші матчі в житті: з ЦСКА. Чого чекаєте від них?

— Я ніколи не роблю прогнозів. Нагадаю лише одне, що обидва поєдинки першого етапу у ЦСКА ми виграли...

Отже, сьогодні — перший фінальний матч за золоті медалі чемпіонок СРСР: «Динамо» (Київ) — ЦСКА (Москва). Побажаємо ж землячкам успіху.

Віктор ВОЗНИЙ.

Зірки українського спорту

«НЕ ЗВИКНУ ДО ЧУЖОГО БОЛЮ»...

Може, недарма дехто скептично оцінює цей вид спорту, відмовляє йому в естетичності, а самбісткам, зокрема, — у жіночності й чарівності? Та пригадується коротенька розмова з Олею після її перемоги на минулорічному чемпіонаті СРСР, що проходив у Києві. Програючи два бали, вона за кілька секунд до гонгу «знайшла» руку суперниці й застосувала больовий прийом. А потім, уся в сльозах, наче дитина, пішла з килима. Та це не були сльози радості...

— Я ж зробила їй боляче, — сказала тоді Зарицька. — Скільки не борюся на килимі, ніяк не звикну до чужого болю...

Самбо — не художня гімнастика, не фігурне катання. Його суть не у витонченості й елегантності. Це — боротьба характерів, протистояння особистостей. Переможе той, хто сильніший і настирливіший. Чого-чого, а саме цих якостей Ользі ніколи не бракувало, а перемоги... Вони діставалися іншим... І ось торік 26-річна спортсменка (у жіночій боротьбі цей вік вважається «ветеранським») дочекалася-таки свого зоряного часу. Київське «золото», про яке ми вже згадували, було водночас і перепусткою на чемпіонат світу.

...Москва. Мала спортивна арена Лужників. Спостерігав за Олею Зарицькою (тепер— Чорнокоз), коли вона вболівала за подруг по команді. І подумки полемізував із тими, хто бачить у самбістках запрограмованих роботів, хто вправляється у дотепах на їхню адресу. Подивіться на Ольгу! Нічого жорсткого, загрозливого. Акуратно зачесане чорне волосся, обличчя швидше, доброї вихователькі дитсадка, ніж жінки, яка займається «чоловічим» видом спорту. Такою вона була в Москві. Але тільки... за межами килима. Під час же двобою всі бачили звичну грізну Ольгу. Щось було в ній від її легендарної тезки-княгині, яка у прадавнину мчала на баских конях разом із дружиною лісами теперішньої Житомирщини, щоб помститися непокірним древлянам.

На тому світовому чемпіонаті вона була на голову вища за суперниць. У фіналі досить легко «розібралася» з француженкою Карін Едьяр. Та як би здивувалися суперниці нової чемпіонки світу, дізнавшись, що вона мешкає у заводському гуртожитку. Що після московського тріумфу вона вирушила не додому приймати поздоровлення, а до Хмельницького на турнір із дзюдо республіканського масштабу. Отак з балу на корабель, точніше, на поїзд. Хто ж, окрім неї, принесе Житомиру чергові залікові очки?..

Євген ШРАЙМАН.

На знімку: прийом проводить чемпіонка світу з самбо Ольга Чорнокоз-Зарицька.

Фото Олександра ФЕДОРОВА («Советский спорт»).

Хокей

НА КОВЗАНКАХ ФІНЛЯНДІЇ

Пропонуємо вашій увазі розклад ігор чемпіонату світу:

19 квітня. ЧСФР.—Фінляндія, Канада—США, СРСР—Швейцарія, Швеція—Німеччина. **20.** Канада — Швейцарія, Фінляндія — Швеція, Німеччина — СРСР, США — ЧСФР. **22.** Канада — Німеччина, Фінляндія — СРСР, ЧСФР — Швейцарія, Швеція — США. **23.** Німеччина — ЧСФР, Фінляндія — Канада, Швеція — Швейцарія, США — СРСР. **25.** Швеція — ЧСФР, Швейцарія—США, СРСР — Канада, Фінляндія—Німеччина. **26.** Німеччина — США, Канада — Швеція, ЧСФР — СРСР, Швейцарія — Фінляндія.. **28.** США — Фінляндія, Швейцарія — Німеччина, СРСР — Швеція, ЧСФР — Канада.

На другому етапі. **29 квітня.** 5-е місце — 8-е місце, 6—7. **30.** 1—4, 2—3. **1 травня.** 6—8, 5—7. **2.** 2—4, 3—1. **3.** 5—6, 8—7. **4.** 4—3, 1—2.

Футбол. Друга ліга

ЖИТТЯ В АВТОБУСІ?

Безумовно, центральним матчем у четвертому турі була зустріч у Житомирі, де «Полісся» приймало «Кристал». Господарі потрапили у скрутне становище: їхні чотири основні гравці Стрихарчук, Талько, Лапін і Шишков через хворобу і травми не змогли вийти на поле. Але дуже вдало і самовіддано зіграли молоді футболісти. У першому таймі В. Литвин та Ю. Леонов забили по м'ячу. Рахунок 2:0 зберігся до кінця матчу.

Я попросив розповісти про справи «Полісся» начальника команди З. Авдиша:

— Ми поки що задоволені стартом. Особливо грою з «Кристалом». А от обурені календарем. Дуже він напружений. Гравці не встигають відновити сили після матчу. Я вже не кажу про повноцінні тренування. Невже у Федерації футболу республіки не розуміють, що за таких умов друга ліга не зможе виховувати справжніх майстрів? А саме цього від нас чекають клуби вищої і першої ліг. Вибачте за емоції, але наболіло. Живемо ж в автобусі!

А керівництво команди цього року робить ставку на місцевих гравців. Ми включили до «Полісся» випускників спортивних шкіл Груницького, Соболевського, з Бердичева запросили Пелецького.

А ось результати інших матчів: «Дніпро» — «Чайка» — 1:1, «Зірка» — «Океан» — 0:0, «Авангард» — «Приладист» — 0:1, «Темп» — «Прикарпаття»— 1:2, «Поділля» — «Колос» — 1:2, «Десна» — «Сталь» — 1:0, «Автомобіліст» — «Шахтар» — 1:0, «Хімік» — «Карпати» — 1:0, «Маяк» Х. — «Закарпаття» — 0:0, СКА — «Кривбас» — 0:0, «Динамо» — «Маяк» О.— 3:0.

Лідирують у групі «Полісся» і «Прикарпаття», у яких по сім очок.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради Української РСР

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Олександр БІЛИК
заступник головного редактора

Анатолій ГОРЛОВ
заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ

Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Заступник редактора — Борис Сидоренко.

Чергові редактори — Анатолій Бень, Микола Хрієнко.

Автори макета — Анатолій Мироничев, Леонід Підлужний.

Випусковий — Леонід Клюско.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Леся Онищенко, Галина Адамович, Антоніна Голик, Галина Каблак, Валентина Лукаш, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська.

Верстальники: Тетяна Балюк, Алла Будникова, Марія Солодюк, Ольга Яценко, Анатолій Артеменко, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти: Віктор Процун, Раїса Гринюк.

* * *

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 166.300.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 03150761.